

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การบริหารจัดการความมั่นคงของไทยในภาวะ
การแข่งขันอิทธิพลระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา

จัดทำโดย นางสาวศิริราณี แสนราช
รหัส 15004

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 15 ปี 2567
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การบริหารจัดการความมั่นคงของไทยในภาวะการแข่งขัน
อิทธิพลระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา

จัดทำโดย นางสาวศิริราณี แสนราช
รหัส 15004

หลักสูตรนักรับราชการทูต รุ่นที่ 15 ปี 2567
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต ดร. จริยวัฒน์ สันตะบุตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต ปัญญรักษ์ พูลทรัพย์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

จีนและสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศมหาอำนาจที่ต่างมียุทธศาสตร์มุ่งสู่เป้าหมายการมีบทบาทนำของโลก ทั้งสองประเทศจึงแข่งขันอิทธิพลเพื่อเอาชนะและสร้างรายได้เปรียบเหนืออีกฝ่ายในทุกมิติ โดยภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกเป็นพื้นที่แข่งขันบทบาทที่มีพลวัตสูงของจีนและสหรัฐอเมริกาซึ่งมีอิทธิพลในพื้นที่นี้ยาวนาน มีผลประโยชน์ร่วมและความเชื่อมโยงระหว่างกันทุกด้าน อีกทั้งประเทศในภูมิภาคตอบรับความร่วมมือและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทั้งจีนและสหรัฐอเมริกา ทั้งสองฝ่ายจึงเร่งสร้างรายได้เปรียบและขยายอิทธิพลจนกลายเป็นการสกัดกั้นและความขัดแย้งในภูมิภาค

พื้นที่แข่งขันอิทธิพลระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกที่อาจตึงเครียดมากขึ้น ได้แก่ (1) คาบสมุทรเกาหลี จากการที่เกาหลีเหนือมีความใกล้ชิดกับจีน ขณะที่เกาหลีใต้เป็นพันธมิตรที่แนบแน่นของสหรัฐอเมริกา และทั้งสองฝ่ายต่างดำเนินนโยบายที่กระตุ้นให้เกิดความตึงเครียดบนคาบสมุทรเกาหลีอย่างต่อเนื่อง (2) ช่องแคบไต้หวัน และ (3) ทะเลจีนใต้ ซึ่งจีนถือเป็นเขตอธิปไตย แต่สหรัฐอเมริกาพยายามกระชับความร่วมมือกับไต้หวัน และชี้ว่าทะเลจีนใต้เป็นเสรีและเปิดกว้าง ทำให้จีนไม่พอใจและย้ำความพร้อมที่จะใช้มาตรการรุนแรงตอบโต้ สำหรับ (4) อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง จีนและสหรัฐอเมริกา ใช้การให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาแก่ประเทศในอนุภูมิภาคเพื่อเพิ่มพูนผลประโยชน์และขยายบทบาทในทิศทางที่เป็นอุปสรรคต่ออีกฝ่ายหนึ่ง

ไทยไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับความขัดแย้งและการแข่งขันอิทธิพลระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา แต่หากสถานการณ์ตึงเครียดและยกระดับเป็นการข่มขู่ด้วยแสนยานุภาพทางทหาร และการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ ตลอดจนมีการใช้เครื่องมือการทูตและข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างรายได้เปรียบเหนืออีกฝ่าย ก็อาจส่งผลกระทบต่อการรักษาจุดยืนของไทยที่มุ่งส่งเสริมความสัมพันธ์และเพิ่มพูนความร่วมมือกับทั้งสองประเทศโดยไม่เลือกข้าง และเป็นความเสี่ยงที่อาจบั่นทอนผลประโยชน์ของไทยทั้งอธิปไตยและความมั่นคงทุกมิติ ซึ่งรวมถึงเศรษฐกิจ สังคม และความสงบสุขของคนในชาติ

รายงานฉบับนี้ มุ่งแสดงให้เห็นถึงการที่ไทยจำเป็นต้องทบทวนแนวทางการบริหารจัดการความมั่นคงให้พร้อมรับมือกับการแข่งขันอิทธิพลระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาที่จะเข้มข้นยิ่งขึ้น โดยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า ไทยซึ่งไม่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องโดยตรงในพื้นที่ขัดแย้ง ยังจำเป็นต้องส่งเสริมความสัมพันธ์ควบคู่กับสนับสนุนให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในภูมิภาคอย่างสร้างสรรค์ ขณะที่แนวทางปฏิบัติ หน่วยงานด้านความมั่นคงที่มีบทบาทนำควรให้ความสำคัญมากขึ้นกับกลไกบูรณาการที่มีอยู่ โดยเพิ่มการประสานงานและแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินแนวโน้มความเสี่ยงจาก

การแข่งขันอิทธิพลของมหาอำนาจ พร้อมกับเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน รวมถึงประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความมั่นคงของชาติ เพื่อให้เป็นไปอย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี จากการที่ผู้ศึกษาได้รับคำแนะนำ และข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งจากคณะอาจารย์ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก เอกอัครราชทูต ดร. จริยวัฒน์ สันตะบุตร และเอกอัครราชทูต ปัญญรักษ์ พูลทรัพย์ ที่กรุณาให้แง่มุมในการคิดวิเคราะห์เชิงลึก และขยายมุมมอง ประเด็นต่าง ๆ ทำให้รายงานการศึกษานี้มีคุณค่า และบรรลุวัตถุประสงค์ของผู้ศึกษา

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหารสำนักข่าวกรองแห่งชาติที่มอบโอกาสให้ผู้ศึกษาเข้าร่วม การฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับสูง (นบท.) รุ่น 15 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นายธรรณต์ สุวรรณานนท์ ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ นายกฤษฎา อักษรวงศ์ รองผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ด้านข่าวกรองและต่อต้านข่าวกรองต่างประเทศ นายวิรัชศักดิ์ ทิพย์มณฑะเชียร รองผู้อำนวยการสำนัก ข่าวกรองแห่งชาติด้านบริหาร และนางสาวชลดา โชติสุวรรณ ที่ปรึกษาด้านการดำเนินงานข่าวกรอง ในต่างประเทศ ซึ่งได้ให้คำแนะนำและสนับสนุนผู้ศึกษาในห้วงที่เข้าอบรมและอาจไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ อย่างเต็มที่ รวมทั้งขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนัก 7 สำนักข่าวกรองแห่งชาติ ที่ทำงานกันอย่างแข็งขัน และติดต่อสื่อสารได้ตลอดเวลาเพื่อให้ภารกิจต่าง ๆ สำเร็จลงในช่วงที่ผู้ศึกษาไม่ได้เข้าทำงานในสำนัก

ผู้ศึกษาขอขอบคุณสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการที่ได้ดูแลและอำนวยความสะดวก เป็นอย่างดี ตลอดจนขอบคุณเพื่อนต่างหน่วยงานที่เข้าร่วมอบรมหลักสูตร นบท. รุ่น 15 ที่มอบมิตรจิต และมิตรภาพตลอดช่วงการฝึกอบรม สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณสมาชิกครอบครัวที่เป็นกำลังใจ ทำให้ ผู้ศึกษาจัดทำรายงานฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี หากรายงานการศึกษานี้มีข้อผิดพลาด ผู้ศึกษาขออภัยมา ณ โอกาสนี้

ศิริณี แสนราช

กันยายน 2567

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลัง และความสำคัญของหัวข้อที่จะศึกษา	1
1.2 การวิเคราะห์ความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ	10
บทที่ 2 การวิเคราะห์ประเด็นศึกษาและผลการศึกษา	12
2.1 การกำหนดประเด็นศึกษา	12
2.2 การวิเคราะห์ประเด็นศึกษา	13
2.3 สรุปผลการศึกษา	19
บทที่ 3 ข้อเสนอ	23
3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย	23
3.2 ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ	25
บรรณานุกรม	28
ประวัติผู้เขียน	32

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง และความสำคัญของหัวข้อที่จะศึกษา

จีนและสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศมหาอำนาจที่เป็นหลักค้ำประกันความมั่นคง และมีบทบาทเป็นผู้กำหนดทิศทางความมั่นคงของโลก ทั้งสองประเทศดำเนินยุทธศาสตร์ในปัจจุบันที่มุ่งสู่เป้าหมายมหาอำนาจที่มีบทบาทนำของโลก ซึ่งทำให้ต่างมุ่งแข่งขันอิทธิพลกันในทุกมิติ โดยจีนมุ่งมั่นขยายบทบาทเชิงรุกในเวทีโลก และเสริมสร้างศักยภาพของกองทัพเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติ ขณะที่สหรัฐอเมริกาก็ต้องการดำรงสถานะการเป็นประเทศมหาอำนาจอันดับ 1 ของโลก

การแข่งขันอิทธิพลของมหาอำนาจทั้งสองประเทศส่งผลกระทบต่อพลวัตด้านความมั่นคงของโลกในทุกมิติ โดยในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก จุดขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาที่สำคัญคือ คาบสมุทรเกาหลี ช่องแคบไต้หวัน และทะเลจีนใต้ที่จีนถือว่าเป็นเขตอธิปไตยของจีน รวมทั้งอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่งเป็นพื้นที่อิทธิพลของจีนและสหรัฐอเมริกายาวนาน หากความขัดแย้งของทั้งสองประเทศขยายตัวเป็นการตอบโต้รุนแรง หรือยกระดับเป็นการเผชิญหน้าทางทหาร จะส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับไทย ที่จะเผชิญความยากลำบากมากขึ้นในการกำหนดท่าทีความสัมพันธ์กับจีนและสหรัฐอเมริกา ในห้วงที่ไทยพยายามรักษาสมดุลในการดำเนินความสัมพันธ์กับทั้งสองประเทศ

1.1.1 ยุทธศาสตร์ฟื้นฟูความยิ่งใหญ่ของจีนสะท้อนความมุ่งมั่นเพื่อเป็นมหาอำนาจ

Chinese Dream เป็นยุทธศาสตร์ฟื้นฟูความยิ่งใหญ่¹ ที่ประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ประกาศเมื่อปี พ.ศ. 2555 เป้าหมายให้จีนเป็นสังคมที่อยู่ดีกินดีรอบด้านภายในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นปีที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนครบรอบ 100 ปี ของการก่อตั้งพรรค และเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วภายในปี พ.ศ. 2592 ซึ่งจะครบรอบ 100 ปีการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน รวมทั้งใช้เส้นทางสายไหมทางทะเลในศตวรรษที่ 21 (21st Century Maritime Silk Road) และข้อริเริ่ม Belt and Road (Belt and Road Initiative: BRI) เมื่อปี พ.ศ. 2556 เป็นเครื่องมือขยายอิทธิพลด้านการเมือง เศรษฐกิจ

---

¹ Xinhua, *Chinese Dream-Special Report*, [Online], 2017, Available from:

<http://www.xinhuanet.com/english/special/chinesedream/index.htm>.

ความมั่นคง และการพัฒนา นอกจากนี้ เมื่อปี พ.ศ. 2558 จีนประกาศนโยบาย Made in China 2025 เพื่อก้าวขึ้นเป็นประเทศที่ระบบเศรษฐกิจมีการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง

จีนมุ่งมั่นสู่การเป็นประเทศมหาอำนาจสังคมนิยมที่ทันสมัย มีเสถียรภาพทางการเมืองและความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ โดยใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือจัดการด้านความมั่นคง จีนมีแนวคิดหลัก คือ สร้างการเชื่อมโยงระดับภูมิภาคและระดับโลก (Global & Regional Connectivity) ขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจและกระชับความสัมพันธ์กับทุกประเทศ สร้างสถานะแห่งความร่วมมือและผลประโยชน์ร่วมกันด้วยพลังอำนาจทางเศรษฐกิจ โดยอาศัยสภาพแวดล้อมสันติในภูมิภาค ด้วยการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีและขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศในภูมิภาคที่จะเอื้อต่อการเติบโตของจีนในระยะยาว จีนยังได้ส่งเสริมข้อริเริ่มความมั่นคงโลก (Global Security Initiative: GSI) ข้อริเริ่มการพัฒนาโลก (Global Development Initiative: GDI) และข้อริเริ่มอารยธรรมโลก (Global Civilization Initiative: GCI) รวมทั้งสนับสนุนบทบาทของประเทศกำลังพัฒนาต่อประเด็นระหว่างประเทศ เพื่อผลักดันให้จีนมีบทบาทเชิงสร้างสรรค์ในเวทีโลกยิ่งขึ้น

จีนกำหนดยุทธศาสตร์การเป็นกองทัพระดับโลกในปี พ.ศ. 2592 โดยมีนโยบายพัฒนาและปฏิรูปกองทัพ เพื่อสร้างแสนยานุภาพที่มีเป้าหมายในการป้องกันตนเองและปกป้องผลประโยชน์ของชาติ กับทั้งเร่งพัฒนาเทคโนโลยีด้านการทหารและอาวุธยุทโธปกรณ์สมัยใหม่เพื่อลดการพึ่งพาเทคโนโลยีต่างชาติ และเป็นประเทศส่งออกอาวุธชั้นนำของโลก โดยจีนจะพัฒนากองทัพ โดยเฉพาะกองทัพเรือให้สามารถปฏิบัติการได้ในเขตทะเลลึก

จีนให้ความสำคัญลำดับแรกกับปัญหาด้านความมั่นคงจากภัยคุกคามต่อเสถียรภาพภายในประเทศที่สำคัญ ได้แก่ ความเคลื่อนไหวของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนในทิเบต ไต้หวัน เขตปกครองตนเองซินเจียงที่ จีนกังวลกับความเคลื่อนไหวของชาวอุยกูร์ที่มีแนวคิดนิยมความรุนแรงและก่อเหตุในจีน และกลุ่มฝ่าหลุนกงซึ่งจีนถือเป็นลัทธิผิดกฎหมาย ตลอดจนกลุ่มสนับสนุนประชาธิปไตยในจีนและฮ่องกง ทั้งนี้ ฮ่องกง ทิเบต ไต้หวัน ทะเลจีนใต้ และซินเจียง เป็นประเด็นความมั่นคงหลักลำดับแรก (First Priority) เพราะเป็นบูรณภาพแห่งดินแดน (territorial integrity) ของจีน สำหรับมิติการเมืองระหว่างประเทศ จีนเน้นมีบทบาทเชิงสร้างสรรค์ เป็นผู้นำด้านเศรษฐกิจ และส่งเสริมความสัมพันธ์รูปแบบใหม่กับประเทศมหาอำนาจที่เสมอภาคกัน นอกจากนี้ จีนให้ความสำคัญต่อนโยบายปิดล้อมจีนของสหรัฐอเมริกาที่จีนถือเป็นภัยคุกคามความมั่นคงจากภายนอก

จีนยึดมั่นแนวคิด หนึ่งประเทศ สองระบบ โดยหลักการจีนเดียวเป็นประเด็นสำคัญของการปกป้องอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนของจีน ตลอดจนการดำเนินนโยบายต่างประเทศพร้อมกับกระชับความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศในภูมิภาค รวมทั้งไทย อย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจกัน ซึ่งหลักการดังกล่าวทำให้จีนมุ่งปกป้องอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนในช่องแคบไต้หวันและทะเลจีนใต้ ที่จีนถือเป็น core interest การส่งเสริมเสถียรภาพและ

ความมั่นคงในเกาหลีเหนือซึ่งจีนถือเป็นรัฐกันชนเพื่อผลประโยชน์จีน² รวมทั้งรักษาพื้นที่อิทธิพลในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดยจีนมุ่งขยายเขตอิทธิพลทางเศรษฐกิจและการทหาร โดยมุ่งเพิ่มพูนความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานกับประเทศในอนุภูมิภาค ทั้งลาว และกัมพูชา ตลอดจนกระชับความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นกับเมียนมา ส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้ากับเวียดนาม และความร่วมมือกับไทยที่จีนต้องการสร้างความเชื่อมโยงทุกมิติ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือสร้างสรรค์ในยุคใหม่และทันสมัยแบบจีน ต่อด้านการขึ้นนำของมหาอำนาจที่พยายามแบ่งแยกและกดดันให้ต้องเลือกระหว่างสันติภาพกับความขัดแย้ง โดยจีนให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ การพัฒนาอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และประชาชนเป็นศูนย์กลางเพื่อการเติบโตร่วมกันอย่างยั่งยืน³

1.1.2 ยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกามุ่งดำรงสถานะมหาอำนาจอันดับ 1 ของโลก

สหรัฐอเมริกาดำเนินยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการครองความเป็นมหาอำนาจเพียงหนึ่งเดียวในการจัดระเบียบโลก ควบคู่กับการขยายบทบาทในทุกโอกาสและทุกภูมิภาค และขัดขวางมิให้ประเทศใดหรือกลุ่มประเทศใดพยายามเข้ามามีบทบาทแทนที่สหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะการดำเนินยุทธศาสตร์เพื่อสกัดกั้นการขึ้นมาแข่งความเป็นมหาอำนาจของจีน⁴ แนวคิดหลักของสหรัฐอเมริกาที่มุ่งสกัดกั้นจีน และรักษาสถานะมหาอำนาจอันดับ 1 ของโลก สะท้อนได้ชัดเจนอย่างมากในสมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ เจ. ทรัมป์ ที่ได้ประกาศยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก เมื่อปี 2562 โดยขยายขอบเขตการดำเนินยุทธศาสตร์ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ให้กว้างขวางครอบคลุมทั้งมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดีย และได้จัดทำเอกสารแนวทางการดำเนินการต่อจีน (The U.S. Strategic Approach to The People's Republic of China) เพื่อแสดงจุดยืนการดำเนินนโยบายแข่งขันกับจีนอย่างเข้มข้น โดยระบุว่าจีนคุกคามผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาในประเด็นต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจจากการที่พรรคคอมมิวนิสต์จีน (Chinese Communist Party: CCP) ขยายอิทธิพลจนส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา บั่นทอนอธิปไตยประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งแสวงหาประโยชน์จากระเบียบระหว่างประเทศ โดยจีนคุกคามระเบียบการค้าโลก ละเมิด

² Shreyas Reddy, China wants North Korea to denuclearize, continue as 'buffer' state: Pentagon, [Online], 2022, Available from: <https://www.nknews.org/2022/11/china-wants-north-korea-to-denuclearize-continue-as-buffer-state-pentagon/>.

³ หาน จื่อเฉิง เอกอัครราชทูตจีน ประจำประเทศไทย, ยุคใหม่ของความสัมพันธ์ไทย-จีน, คำบรรยายพิเศษเมื่อ 25 พฤษภาคม 2567 สถาบันไทย-จีน มหาวิทยาลัยรังสิต.

⁴ ชลิดา โชไชย, การกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงของไทยต่อมหาอำนาจ, เอกสารทางวิชาการ (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2559), หน้า 17.

ทรัพย์สินทางปัญญา ใช้ BRI เพื่อขยายอิทธิพลทางการเมืองและเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการทหาร⁵

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (National Security Strategy: NSS) และยุทธศาสตร์ป้องกันประเทศ (National Defense Strategy: NDS) สมัยประธานาธิบดีโจเซฟ ไบเดน ยังได้สานต่อการดำเนินยุทธศาสตร์มุ่งแข่งขันกับจีน โดยมีจุดเน้นเช่นเดียวกับสมัยประธานาธิบดีทรัมป์ ที่มุ่งปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา และรักษาสถานะมหาอำนาจหนึ่งเดียวของโลก จึงเน้นให้ความสำคัญกับการเพิ่มขีดความสามารถด้านการทหาร ควบคู่กับการใช้เครื่องมือความมั่นคงทั้งการทูต การข่าวกรอง และเศรษฐกิจ ตลอดจนการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อต่อต้านอิทธิพลของจีน โดยยังระบุถึงแนวทางเสริมสร้างความพร้อมทางทหารทุกเหล่าทัพ และเพิ่มความร่วมมือกับพันธมิตรและหุ้นส่วนเพื่อป้องปรามอิทธิพลทางทหารของจีน ซึ่งสหรัฐอเมริกาพิจารณาว่าเป็นความท้าทายในเชิงยุทธศาสตร์ระยะยาว เฉพาะอย่างยิ่งการป้องปรามความเคลื่อนไหวของจีนในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนผลักดันให้กองทัพจีนเพิ่มขีดความสามารถด้านยุทธโศปกรณ์และการข่าวกรอง ตลอดจนขีดความสามารถด้านการป้องปรามด้วยอาวุธนิวเคลียร์⁶ โดยสหรัฐอเมริกาจะดำเนินนโยบายต่างประเทศและความมั่นคงเชิงรุกมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างอิทธิพลเหนือประเทศคู่แข่งอย่างจีน และให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายแข่งขันอิทธิพลกับจีนเป็นอันดับแรกในระยะเวลา 2-3 ปี สำหรับไทย สหรัฐอเมริกาจะให้ความสำคัญในฐานะเป็นพันธมิตรตามสนธิสัญญา (treaty allies) รวมทั้งจะขยายความร่วมมือด้านการทูต การพัฒนา และเศรษฐกิจกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พร้อมกับส่งเสริมความร่วมมือและสนับสนุนความเป็นแกนกลางของอาเซียน

1.1.3 การแข่งขันอิทธิพลระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ที่ส่งผลกระทบต่อไทย

การแข่งขันอิทธิพลระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาในคาบสมุทรเกาหลี ช่องแคบไต้หวัน ตลอดจนทะเลจีนใต้ และอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มีนัยสำคัญต่อความมั่นคงของไทย แม้ว่าไทย

⁵ Trumpwhitehouse.archives, United States Strategic Approach to the People's Republic of China, [Online], 2020, Available from: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2020/05/U.S.-Strategic-Approach-to-The-Peoples-Republic-of-China-Report-5.24v1.pdf>.

⁶ U.S. Department of Defense, Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2022, [Online], 2022, Available from: <https://media.defense.gov/2022/Nov/29/2003122279/-1/-1/2022-MILITARY-AND-SECURITY-DEVELOPMENTS-INVOLVING-THE-PEOPLES-REPUBLIC-OF-CHINA.PDF>.

ไม่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งโดยตรง แต่เชื่อมโยงกับผลประโยชน์แห่งชาติของไทยมิติต่าง ๆ ทั้ง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการแข่งขันอิทธิพลในพื้นที่ดังกล่าวปัจจุบันมีความซับซ้อน ซึ่งพิจารณาได้ ดังนี้

1) คาบสมุทรเกาหลี การดำเนินนโยบายของจีน และสหรัฐอเมริกา เป็นปัจจัยกระตุ้นให้ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้มีแนวโน้มตึงเครียดมากขึ้น จากการที่สหรัฐอเมริกากระชับความร่วมมือด้านความมั่นคงและการทหารกับเกาหลีใต้ ขณะที่จีนก็เพิ่มพูนความร่วมมือกับเกาหลีเหนือ โดยทั้งสองฝ่ายดำเนินกิจกรรมยั่วยุทางทหารระหว่างกันต่อเนื่อง นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกาและเกาหลีใต้ รวมทั้งพันธมิตรฝ่ายตรงข้ามของเกาหลีเหนือ ที่สำคัญคือ ญี่ปุ่น เร่งขยายความร่วมมือด้านกลาโหม เพื่อรับมือภัยคุกคามจากเกาหลีเหนือที่ครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ พร้อมกับพยายามเพิ่มแรงกดดันทางการทูตและการผลักดันข้อมติคว่ำบาตรต่อเกาหลีเหนือเพิ่มเติม ส่วนเกาหลีเหนือจะยังคงใช้การทดสอบอาวุธนิวเคลียร์ และการยิงขีปนาวุธเพื่อข่มขู่และตอบโต้ การขยายความร่วมมือทางทหารระหว่างเกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกซ้อมร่วมทางทหาร ควบคู่กับการพัฒนาขีปนาวุธและอาวุธทางยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาด้านกลาโหม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2564-2568) พร้อมกับส่งเสริมความร่วมมือกับจีน ตลอดจนจนประเทศ คู่ขัดแย้งของสหรัฐอเมริกา ที่สำคัญคือ รัสเซีย ซึ่งทิศทางการแบ่งฝ่ายดังกล่าวนำไปสู่การสร้างความขัดแย้งและการแบ่งขั้วมหาอำนาจที่ชัดเจน

2) ช่องแคบไต้หวัน ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับไต้หวันเป็นเรื่องที่คลุมเครือตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งพรรคก๊กมินตั๋งพ่ายแพ้ให้กับพรรคคอมมิวนิสต์ และตั้งสาธารณรัฐจีนที่เกาะไต้หวัน ขณะที่พรรคคอมมิวนิสต์ของเหมาเจ๋อตุง ตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยฝ่ายจีนยึดมั่นนโยบายจีนเดียวและมองว่าไต้หวันเป็นส่วนหนึ่งของจีน โดยเป็นเสมือนมณฑลหนึ่ง และโลกจะเลือกสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับไต้หวันไม่ได้⁷ จีนมีความมุ่งหมายที่จะรวมชาติกับไต้หวันด้วยสันติวิธี เพื่อบรรลุเป้าหมายการฟื้นฟูความยิ่งใหญ่ของชาติ โดยจีนเน้นย้ำถึงรากฐานทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ร่วมกันระหว่างจีนกับไต้หวัน แม้ระบบการปกครองแตกต่างกัน แต่ยังคงข้อเท็จจริงว่าประชาชนทั้งสองฝั่งของช่องแคบไต้หวันเป็นจีนเดียว ซึ่งข้อขัดแย้งสามารถคลี่คลายผ่านการหารือ

⁷ ศุภย์ศึกษายุทธศาสตร์, เอกสารทบทวนการตรวจสอบสถานะแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง พ.ศ. 2565-2567 เรื่อง Thailand Strategic Security Review 2022-2024, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพฯ: กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคง ศุภย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย, 2565).

และฉันทามติ 1992 Consensus ที่ระบุว่าไต้หวันต้องไม่แยกเป็นอิสระจากจีน⁸ การแทรกแซงจากภายนอกไม่สามารถเปลี่ยนแปลงความตั้งใจของจีนในการรวมชาติ ขณะที่ไต้หวันยังพยายามดำเนินนโยบายที่แสดงถึงการเป็นอิสระจากจีน และพึ่งพาชาติตะวันตก โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาที่ไต้หวันแสดงถึงความใกล้ชิดทางการเมืองและการทหาร ทำให้เกิดความตึงเครียดบนความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับไต้หวันเป็นระยะตลอดห้วงที่ผ่านมา สำหรับสหรัฐอเมริกา แม้จะเน้นย้ำถึงการเคารพหลักการของจีนและไม่สนับสนุนการแยกไต้หวันออกจากจีน⁹ แต่แสวงประโยชน์จากท่าทีของไต้หวัน ที่ต้องการแยกออกจากจีน เพื่อแสดงถึงการมีอิทธิพลและบทบาทในไต้หวัน อีกทั้งสนับสนุนให้ไต้หวันเพิ่มศักยภาพทางทหาร ซึ่งสหรัฐอเมริกาได้ประโยชน์จากการขายอาวุธเชิงป้องกันตนเอง (defensive system) แต่จะไม่ขายอาวุธที่ใช้ในเชิงรุก (offensive) เพราะไม่ต้องการยั่วยุจีน นอกจากนี้ กองเรือที่ 7 ของสหรัฐอเมริกาขยายการฝึกร่วมทางทหารกับประเทศพันธมิตร และปฏิบัติการเดินเรือใกล้ช่องแคบไต้หวันและทะเลจีนใต้ ทำให้จีนไม่พอใจ และดำเนินกิจกรรมทางทหารเพื่อตอบโต้การยั่วยุของสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง

ความขัดแย้งระหว่างกรณีจีนกับไต้หวัน ที่สหรัฐอเมริกาเข้าไปเกี่ยวพันและส่งผลกระทบต่อภูมิภาคนี้อย่างมากคือ กรณีที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกฝ่ายนิติบัญญัติสหรัฐอเมริกาเดินทางเยือนไต้หวันเมื่อห้วงสิงหาคม พ.ศ. 2565 ทำให้จีนไม่พอใจและตอบโต้ด้วยการส่งเรือรบเข้าไปในช่องแคบไต้หวัน และประชิดเกาะไต้หวัน ทำการซ้อมรบด้วยอาวุธจริง รวมถึงการใช้หน่วยยกพลขึ้นบก¹⁰ พร้อมทั้งระงับช่องทางสื่อสารทางทหารและความร่วมมือทางทหารกับสหรัฐอเมริกาหลายกรณี ขณะเดียวกัน จีนระงับการนำเข้า-ส่งออกสินค้าหลายรายการจากไต้หวัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจการค้าและบรรยากาศความร่วมมือระหว่างประเทศ

3) ทะเลจีนใต้ เป็นพื้นที่พิพาทระหว่างจีนกับประเทศในภูมิภาคที่อ้างสิทธิ์เหนือหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ ได้แก่ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และบรูไน ทั้งนี้ ทะเลจีนใต้เป็นผลประโยชน์ด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ ความผูกพันด้านสังคมและวัฒนธรรมที่จีนจะไม่ยอมประนีประนอม และดำเนินทุกวิถีทางเพื่อปกป้องผลประโยชน์ทางทะเลของจีนในพื้นที่นี้ โดยจีนได้

⁸ Sean Lin and Henry Wu., Ma-Xi meeting outlet for de-escalating tensions: Academic, [Online], 2567, Available from: <https://focustaiwan.tw/cross-strait/202404120008>.

⁹ Asean Indonesia. Asean Regional Forum Annual Security Outlook 2023, [Online], 2566, Available from: <https://aseanregionalforum.asean.org/wp-content/uploads/2024/01/ASEAN-REGIONAL-FORUM-ANNUAL-SECURITY-OUTLOOK-2023-final-ver.pdf> หน้า 118.

¹⁰ สุรชาติ บำรุงสุข, “อินโดแปซิฟิก: การแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์ใหม่,” วารสารความมั่นคงศึกษา โครงการความมั่นคงศึกษา สำนักข่าวกรองแห่งชาติ ฉบับ 220 (2566): 20.

ขยายพื้นที่ก่อสร้างเกาะเทียมและสิ่งอำนวยความสะดวก อีกทั้งประกาศเขตบริหารใหม่เหนือหมู่เกาะ พาราเซล หมู่เกาะสแปรตลี และกำหนดชื่อเรียกอย่างเป็นทางการ พร้อมกับเพิ่มความเคลื่อนไหวทางทหาร เพื่อปกป้องอธิปไตยทางทะเลอย่างต่อเนื่อง

จีนสร้างความได้เปรียบในการครอบงำและปกป้องผลประโยชน์ในทะเลจีนใต้ โดยใช้ยุทธวิธีกึ่งทหารกึ่งพลเรือน (gray zone tactics) ซึ่งเป็นการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือในมิติ เศรษฐกิจ การเมือง การทหาร ตลอดจนไซเบอร์ พร้อมกับใช้กำลังทางทหารเพื่อข่มขู่บีบบังคับ¹¹ โดย จีนส่งเรือประมงเข้าไปทอดสมอบริเวณเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone: EEZ) ของประเทศคู่พิพาท และการลาดตระเวนของหน่วยยามฝั่งจีน (China Coast Guard: CCG) ซึ่งจีนใช้ ยุทธวิธีดังกล่าวบ่อยครั้งตลอดช่วงปี พ.ศ. 2566-2567 ขณะเดียวกัน จีนนำเรือประมง เรือสำรวจ ทรัพยากรธรรมชาติ และเรือยามฝั่งออกลาดตระเวนในพื้นที่อ้างกรรมสิทธิ์สมำเสมอ ซึ่งเป็น ความเคลื่อนไหวเชิงรุกเพื่อป้องปรามประเทศนอกภูมิภาค โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาที่เข้ามาใน ทะเลจีนใต้ ส่งผลให้ประเทศคู่พิพาทประท้วงและต่อต้านการกระทำของจีน เห็นได้ชัดเจนคือ กรณี ฟิลิปปินส์เพิ่มความเคลื่อนไหวในการยืนยันสิทธิ์เหนือพื้นที่พิพาททางทะเล และแสวงหาความร่วมมือ กับมิตรประเทศนอกภูมิภาคมากขึ้นเพื่อคานอิทธิพลกับจีน

สหรัฐอเมริกาไม่ยอมรับการอ้างกรรมสิทธิ์ของจีน และใช้ข้อกล่าวอ้างว่าจีน ละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อเข้ามาเคลื่อนไหวในภูมิภาค โดยใช้การปฏิบัติการเดินเรือและ การบิน (Freedom of Navigation Operation: FONOP) ผ่านน่านน้ำทะเลจีนใต้เพื่อรักษาเสรีภาพ การเดินเรือและการบิน และย้ำเตือนการอ้างสิทธิ์อย่างผิดกฎหมายเหนือน่านน้ำดังกล่าว¹² ซึ่งเป็น การสกัดกั้นจีน พร้อมกับยืนยันว่าสหรัฐอเมริกาคงจะไม่เปลี่ยนนโยบายต่อทะเลจีนใต้ที่ให้ความสำคัญ กับเสรีภาพในการเดินเรือ การรักษาสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค รวมทั้งปกป้องพันธมิตรจากการ โจมตีหรือคุกคามของจีน รวมทั้งโจมตีจีนว่าดำเนินนโยบายคุกคามประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกาส่งเสริมความร่วมมือทางทหารกับประเทศคู่ขัดแย้งของจีนในกรณีพิพาท โดยเฉพาะเวียดนามซึ่งได้ยกระดับสู่การเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุม และฟิลิปปินส์ซึ่งเป็น

¹¹ Rand Corporation, *A New Framework for Understanding and Countering China's Gray Zone Tactics*, [Online], 2565, Available from: https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_briefs/RBA500/RBA594-1/RAND_RBA594-1.pdf.

¹² Sruthi Sadhasivam, Sejal Mehta & Varshini S., *An Analysis of the US FONOP Exercises & China's Responses in the South China Sea (2020-23)*, [ออนไลน์], 2566, แหล่งที่มา: <https://www.c3sindia.org/post/an-analysis-of-the-us-fonop-exercises-china-s-responses-in-the-south-china-sea-2020-23>.

พันธมิตรหลักของสหรัฐอเมริกา พร้อมกันนี้ ยังดึงพันธมิตรทั้งในและนอกภูมิภาค ได้แก่ เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร เยอรมนี ฝรั่งเศส ร่วมมือกับทบทวนค้ำประกันอิทธิพลของเงินในทะเลจีนใต้ ทำให้เงินเพิ่มความเคลื่อนไหวทางทหารมากขึ้นตอบโต้ปฏิบัติการของสหรัฐอเมริกา ซึ่งการยั่วยุทางทหารของทั้งสองฝ่าย สร้างความเสี่ยงทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนและผิดพลาด (miscalculation) จนอาจนำไปสู่การตอบโต้ทางทหารที่รุนแรงมากขึ้น

4) อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เป็นพื้นที่แข่งขันเชิงอิทธิพลที่ชัดเจนของจีนและสหรัฐอเมริกา จีนมีความเกี่ยวข้องกับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงอย่างมากทั้งในด้านประวัติศาสตร์ การเมืองและเศรษฐกิจ ที่เพิ่มพูนยิ่งขึ้นจากการใช้อุณหภูมิภาคเป็นพื้นที่ดำเนินยุทธศาสตร์ BRI เฉพาะอย่างยิ่งโครงการเชื่อมโยงเส้นทางขนส่ง ซึ่งทำให้จีนพยายามรักษาสถานะและการมีบทบาทนำในอนุภูมิภาค โดยเพิ่มพูนความร่วมมือที่ครอบคลุมทุกด้านทั้งการเมือง การทูตเศรษฐกิจ การเกษตร สาธารณสุข การพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการแลกเปลี่ยนระหว่างบุคคล การศึกษา และวัฒนธรรม อีกทั้งใช้ความร่วมมือที่ใกล้ชิดระหว่างรัฐบาลเป็นเครื่องมือพัฒนาความสัมพันธ์ และผลักดันโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกับประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ผ่านกรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคที่จีนเป็นสมาชิก ที่สำคัญได้แก่ กรอบความร่วมมือล้านช้าง-แม่โขง (Lancang-Mekong Cooperation: LMC) ซึ่งนโยบายของจีนสอดคล้องกับความต้องการของประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ที่ต้องการความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและผลประโยชน์จากการลงทุนของจีน

นอกจากนี้ จีนพยายามเสริมสร้างความไว้วางใจในภูมิภาคผ่านกลไกความร่วมมือ กรอบ LMC ที่จีนมีบทบาทนำและให้การสนับสนุนทางเศรษฐกิจกับประเทศสมาชิก เพื่อให้จีนสามารถเดินหน้าโครงการก่อสร้างเขื่อนบนแม่น้ำล้านช้าง (แม่น้ำโขงส่วนที่ไหลผ่านจีน) และลดทอนกระแสต่อต้านเรื่องผลกระทบต่อระดับน้ำและระบบนิเวศน์ในประเทศปลายน้ำ จีนยังแสดงถึงการให้ความสำคัญกับข้อตกลงในการแบ่งปันข้อมูลกับประเทศในอนุภูมิภาคผ่านกรอบคณะกรรมการแม่โขง (Mekong River Commission: MRC) รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูลระดับน้ำจากเขื่อนในจีน นโยบายของจีนต่อแม่น้ำโขง มุ่งประโยชน์ทั้งเชิงเศรษฐกิจและความมั่นคง และให้ความสำคัญกับความร่วมมือด้านการลาดตระเวนในแม่น้ำโขง 4 ฝ่ายระหว่างจีน ลาว เมียนมา และไทย โดยเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 เพื่อปราบปรามอาชญากรรมข้ามพรมแดน รับรองความปลอดภัยและความมั่นคงตามลำน้ำโขง ซึ่งยังเพื่อรักษาผลประโยชน์ของจีนในแม่น้ำโขง ซึ่งการปฏิบัติการล่าสุดปี พ.ศ. 2566 ครั้งที่ 125 เป็นการปฏิบัติร่วมระยะทาง 622 กิโลเมตรของเรือจำนวน 4 ลำ จากทั้ง 4 ประเทศใช้ระยะปฏิบัติการร่วมเวลา 4 วัน¹³

¹³ สำนักข่าวซินหัว, จีนจับภารกิจร่วมลาดตระเวนแม่น้ำโขง ครั้งที่ 125, [ออนไลน์], 2566, แหล่งที่มา:

https://www.xinhua.com/china/333354_20230119.

สำหรับสหรัฐอเมริกาเร่งเพิ่มพูนบทบาทด้านเศรษฐกิจ การลงทุน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการรักษาสิ่งแวดล้อมในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงให้เป็นรูปธรรม และพยายามผลักดันการดำเนินโครงการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศในอนุภูมิภาคมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพ เศรษฐกิจดิจิทัล สาธารณสุข การเชื่อมโยงเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคกับห่วงโซ่อุปทานโลก การพัฒนาเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งการดำเนินนโยบายของสหรัฐอเมริกาต่ออนุภูมิภาคนี้มีเป้าหมายสำคัญ คือ สกัดกั้นการขยายอิทธิพลจีนโดยใช้เครื่องมือสำคัญ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือผ่านสำนักงานเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (USAID) การขยายความร่วมมือกับประเทศในอนุภูมิภาคผ่านข้อริเริ่มลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง (Lower Mekong Initiative: LMI) ที่ดำเนินมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 การเพิ่มความร่วมมือทางทหาร โดยเฉพาะการฝึกพร้อม และการส่งเสริมให้พันธมิตรที่มีบทบาทในภูมิภาค ได้แก่ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และเกาหลีใต้เพิ่มความสัมพันธ์กับประเทศในอนุภูมิภาคนี้มากขึ้น รวมทั้งดำเนินโครงการในกรอบความร่วมมือ Mekong-U.S. Partnership (MUSP) ซึ่งเป็นกลไกหลักในปัจจุบันของสหรัฐอเมริกาในการปฏิสัมพันธ์กับภาครัฐ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชนในอนุภูมิภาค รวมทั้งจัดทำเอกสารผลลัพธ์ร่างแผนดำเนินการหุ้นส่วนลุ่มน้ำโขง-สหรัฐฯ ปี พ.ศ. 2567-2569 ซึ่งกำหนดกิจกรรมและโครงการที่สหรัฐอเมริกาจะดำเนินการภายใต้ MUSP ในระยะ 3 ปี อีกทั้งระบุหลักการความเป็นแกนกลางของอาเซียน ความโปร่งใส ธรรมาภิบาล การเคารพกฎหมายระหว่างประเทศ และความร่วมมือที่มีกฎเกณฑ์เป็นพื้นฐานโครงสร้างและสาขาความร่วมมือ 4 สาขา ซึ่งจะยิ่งเอื้อให้สหรัฐอเมริกาขยายบทบาทในอนุภูมิภาคมากขึ้น¹⁴

1.1.4 ผลกระทบต่อไทย

ไทยไม่ได้เป็นคู่ขัดแย้งกับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดทั้งในประเด็นความขัดแย้งบนคาบสมุทรเกาหลี ช่องแคบไต้หวัน กรณีทะเลจีนใต้ หรือแม้แต่การแข่งขันอิทธิพลในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง แต่ความเชื่อมโยงทางภูมิรัฐศาสตร์ การที่ไทยมีความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ใกล้ชิดทุกมิติกับจีนและสหรัฐอเมริกา รวมทั้งประเทศคู่กรณีในประเด็นต่าง ๆ ทำให้ไทยอยู่ท่ามกลางความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ และเป็นความเสี่ยงที่จะกระทบกับผลประโยชน์ของไทยทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ การทหาร และการทูต โดยทำให้ไทยเผชิญกับภาวะยากลำบากในการแสดงท่าทีต่อประเด็นต่าง ๆ จนถูกวิจารณ์ว่าไม่มีความชัดเจน ขณะเดียวกัน การที่ไทยเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญของภูมิภาคและมีผลประโยชน์ร่วมกับทุกฝ่าย ทำให้ไทยกำลังเป็นพื้นที่ที่แต่ละฝ่ายแสวงโอกาสในการเข้ามาติดตามความเคลื่อนไหว เพื่อสร้างความได้เปรียบเหนืออีกฝ่าย

¹⁴ องค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย, Policy Watch จับตาดูอนาคต ประเทศไทย, [ออนไลน์], 2567, แหล่งที่มา: <https://policywatch.thaipbs.or.th/policy/world-2>.

1.2 การวิเคราะห์ความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ

1.2.1 แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นความมั่นคง สำนักข่าวกรองแห่งชาติ จัดทำแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี โดยเน้นให้ความสำคัญกับ (1) การดำเนินงานข่าวกรองเชิงรุก (2) การสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือและความเป็นหุ้นส่วนด้านการข่าวกรองทั้งในและนอก ภาครัฐที่ครอบคลุมประเด็นความมั่นคงทุกมิติ (3) การบูรณาการด้านการข่าวกับหน่วยงานความมั่นคง ภายในประเทศและต่างประเทศ และการรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน (4) การพัฒนาองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูงเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติและประชาชน

การติดตามและประเมินหาสัญญาณความเสี่ยงจากการแข่งขันอิทธิพลระหว่างจีนกับ สหรัฐอเมริกา เป็นการดำเนินงานข่าวกรองเชิงรุกของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ โดยได้บูรณาการ ความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับความมั่นคง สอดคล้องกับแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี ของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ซึ่งมีเป้าหมายพัฒนาระบบงานข่าวกรองแห่งชาติให้มีประสิทธิภาพ บริหารจัดการให้เกิดการบูรณาการงานข่าวกรองเพื่อรับมือกับความท้าทายภายใต้สภาวะแวดล้อม ความมั่นคงในบริบทใหม่ ตลอดจนภัยคุกคามในอนาคตที่ซับซ้อนและส่งผลกระทบกว้างขวาง อีกทั้ง สอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายรัฐบาลที่ให้ความสำคัญกับความมั่นคงและการพัฒนาประเทศ ที่ยั่งยืน ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตามประเด็นแผนย่อยการบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคง กับอาเซียนและนานาชาติ รวมทั้งองค์การภาครัฐและมิใช่ภาครัฐ และแผนย่อยการพัฒนากลไก การบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาประกอบด้วย

1) การเสริมสร้างและรักษาคุณภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ มุ่งให้ไทยใน ฐานะประเทศขนาดกลาง ดำเนินความร่วมมือกับต่างประเทศได้อย่างสมดุล และเชื่อมโยงกันทั้งในมิติ ด้านความมั่นคง เศรษฐกิจและสังคม

2) การเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ และความมั่นคงของภูมิภาค เน้นความเป็น ปึกแผ่น และความเป็นแกนกลางของอาเซียนในการส่งเสริมเสถียรภาพของภูมิภาค และส่งเสริม ความร่วมมือในกรอบทวิภาคีและพหุภาคี รวมทั้งส่งเสริมความมั่นคงที่ครอบคลุมในทุกมิติ ให้สามารถ ป้องกันและรับมือกับภัยความมั่นคงทุกรูปแบบ

3) การร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค โลก รวมถึงองค์การ ภาครัฐ และที่มิใช่ภาครัฐ เน้นความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐต่อรัฐ เอกชนต่อเอกชน และประชาชนต่อ ประชาชน

นอกจากนี้ ในประเด็นการพัฒนากลไกบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม สำนัก ข่าวกรองแห่งชาติมีแนวทางบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานทุกภาคส่วน ซึ่งได้แก่

1) บูรณาการกลไกการบริหารจัดการความมั่นคง มุ่งเน้นการเสริมความพร้อม
ยกระดับกลไกหน่วยงาน สร้างความเชื่อมโยงกันทั้งระบบ รวมถึงความเชื่อมโยงกับทุกภาคีเครือข่าย
ที่เกี่ยวข้อง ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ

2) การบูรณาการข้อมูลด้านความมั่นคง มุ่งพัฒนาส่งเสริมการวางแผนคู่ขนานแบบ
บูรณาการ ให้สอดคล้องและรองรับยุทธศาสตร์ชาติในทุก ๆ ด้าน พร้อมทั้งสร้างความมั่นคงให้กับ
ประเทศชาติในทุกมิติอย่างยั่งยืน

บทที่ 2

การวิเคราะห์ประเด็นศึกษาและผลการศึกษา

2.1 การกำหนดประเด็นศึกษา

2.1.1 ที่มา/สาเหตุของประเด็นศึกษา

การแข่งขันอิทธิพลเพื่อการมีบทบาทนำระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ทวีความเข้มข้น เนื่องจากทั้งสองประเทศมีอิทธิพลและบทบาทสำคัญตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในฐานะผู้สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนา อีกทั้งประเทศในภูมิภาคต่างมุ่งหวังเพิ่มพูนความร่วมมือกับมหาอำนาจทั้งสอง ทำให้ทั้งจีนและสหรัฐอเมริกาช่วงชิงความได้เปรียบ เพื่อให้มีบทบาทสำคัญเหนืออีกฝ่ายและมุ่งลดทอนบทบาทของอีกฝ่ายหนึ่ง พร้อมกับแสวงหามิตรประเทศในภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแข่งขันบทบาทกันในพื้นที่จุดขัดแย้งสำคัญของภูมิภาค สร้างความเสี่ยงให้เกิดการกระทบกระทั่ง จนอาจนำไปสู่การปะทะหรือตอบโต้ที่รุนแรง ทำให้ไทยซึ่งไม่ได้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องโดยตรงในพื้นที่ขัดแย้ง เผชิญกับความยากลำบากในการกำหนดบทบาทต่อประเด็นขัดแย้ง รวมทั้งการแสดงท่าทีที่อาจกระทบกับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

2.1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1) เพื่อเสนอข้อมูลเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ของจีนและสหรัฐอเมริกา ที่นำไปสู่การแข่งขันอิทธิพลในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก โดยเน้นพื้นที่อิทธิพลของจีนที่สหรัฐอเมริกาเข้าไปเกี่ยวพันอย่างเด่นชัด เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยความขัดแย้งที่จะส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของไทย

2) จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตลอดจนแนวทางเพิ่มพูนความร่วมมือและการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบริหารจัดการความมั่นคงมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา

การดำเนินยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา และจีน ซึ่งเป็นนโยบายต่อเนื่องของรัฐบาลปัจจุบัน โดยเน้นศึกษาเฉพาะประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก และการดำเนินบทบาทในปัจจุบันเพื่อเพิ่มพูนความเกี่ยวพันในพื้นที่ขัดแย้งซึ่งเป็นพื้นที่อิทธิพลของจีน 4 พื้นที่ คือ คาบสมุทรมลายู ช่องแคบไต้หวัน ทะเลจีนใต้ และอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง ประเด็นที่มีผลกระทบต่อไทย โดยเน้นศึกษาจากเอกสารแหล่งข่าวเปิด (Open Source) รายงานสถานการณ์ รายงานเชิงวิเคราะห์ บทความวิชาการ บทสัมภาษณ์และข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

2.1.4 สมมติฐานการศึกษา

การดำเนินนโยบายในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกของสหรัฐอเมริกาและจีน อยู่บนพื้นฐานยุทธศาสตร์ที่มุ่งรักษาอิทธิพลและการมีบทบาทนำ ตามแนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติ ซึ่งทำให้มีโอกาสที่ความขัดแย้งจะตึงเครียดมากขึ้น แต่ทั้งสองฝ่ายจะไม่ตอบโต้กันรุนแรงจนกลายเป็นความขัดแย้งทางอาวุธ โดยการประเมินจากฉากทัศน์ที่เป็นไปได้ที่สุดว่าทั้งสองฝ่ายจะไม่ขยายความขัดแย้งเพื่อไม่ให้กระทบความสัมพันธ์กับประเทศในภูมิภาคนี้จนบั่นทอนผลประโยชน์แห่งชาติ

การบริหารจัดการความมั่นคงของไทยที่ยึดมั่นแนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติ ควบคู่กับการไม่แทรกแซงหรือยุ่งเกี่ยวในประเด็นขัดแย้งที่ไทยไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง ยังเป็นแนวทางที่เหมาะสมพร้อมกับระมัดระวังและติดตามความเคลื่อนไหวของทั้งสองฝ่ายเพื่อไม่ให้กระทบกับผลประโยชน์หรือทำให้ไทยเสียโอกาสจากความร่วมมือกับทุกฝ่าย

2.2 การวิเคราะห์ประเด็นศึกษา

2.2.1 การแข่งขันอิทธิพลระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาคะทวีความเข้มข้นมากขึ้น

การดำเนินนโยบายของสหรัฐอเมริกาและจีนเพื่อแข่งขันอิทธิพลระหว่างกัน ในระยะต่อไปจะทวีความเข้มข้น ประเมินจากถ้อยแถลงของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ที่ประกาศปฏิรูปกองทัพให้ก้าวล้ำนำสมัยภายในปี ค.ศ. 2035 โดยย้ำว่าจีนจะเป็นมหาอำนาจทางทหารของโลกที่มีศักยภาพในการสู้รบและชนะสงครามภายในปี ค.ศ. 2049¹⁵ บ่งชี้ว่า จีนจะใช้วิธีทางทหารที่แข็งแกร่งในการเสริมสร้างพลังอำนาจ และพร้อมเผชิญหน้าหากประเทศคู่ขัดแย้งหรือคู่แข่งดำเนินการเชิงรุกหรือเป็นการยั่วยุที่แข็งแกร่ง ขณะที่สหรัฐอเมริการะบุชัดเจนในเอกสารประเมินภัยคุกคามของประชาคมข่าวกรอง (2024 Annual Threat Assessment of the U.S. Intelligence Community) ว่า จีนเป็นหนึ่งในรัฐที่มีพฤติกรรมคุกคามความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐอเมริกาโดยตรง ซึ่งทำให้เกิดความกังวลต่อแนวโน้มที่สหรัฐอเมริกาคงดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อขจัดภัยคุกคามความมั่นคงแห่งชาติ

มุมมองของผู้นำจีนและสหรัฐอเมริกาดังกล่าว จึงทำให้การประเมินแนวโน้มความขัดแย้งระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา ไม่อาจตัดทิ้งความเป็นไปได้ของสถานการณ์ทางใดทางหนึ่ง ทั้งแนวโน้มที่จีนกับสหรัฐอเมริกาคงประนีประนอมกันเพื่อรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและความมั่นคงร่วมกัน หรือความเป็นไปได้ที่ทั้งสองฝ่ายจะร่วมมือกันเพื่อการพัฒนาและเสริมสร้าง

¹⁵ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์, เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี เรื่องการสร้างดุลยภาพท่ามกลางการแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างประเทศมหาอำนาจ: สหรัฐอเมริกา และจีน (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย, 2566), หน้า 14.

ความเจริญรุ่งเรืองในพื้นที่แข่งขันอิทธิพลที่จะส่งผลดีกับทุกฝ่าย ตลอดจนความเป็นไปได้ที่อาจมีความขัดแย้งรุนแรงจากการกระทบกระทั่งที่จะทำให้สถานการณ์เลวร้ายลง

2.2.2 การบริหารความมั่นคงของไทยเผชิญความท้าทายจากการแข่งขันอิทธิพลระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา

การบริหารจัดการความมั่นคงของชาติ คือ การดำเนินการเพื่อให้ชาติอยู่ในสถานะที่ไม่มีภัยอันตรายจากการโจมตีทางทหาร การกีดกันทางการเมือง และการบีบบังคับทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ประเทศสามารถพัฒนาและก้าวหน้าไปได้อย่างเสรี การบริหารจัดการความมั่นคงของไทยจึงเป็นการดำเนินการเพื่อให้ไทยอยู่รอดปลอดภัยจากอันตรายและภัยคุกคามทุกรูปแบบ ตลอดจนความท้าทายต่าง ๆ¹⁶ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในภาวะที่ไทยต้องรับมือกับการแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา โดยใช้เครื่องมือเสริมสร้างพลังงานอำนาจของชาติ ซึ่งประกอบด้วยเครื่องมือด้านการทูต ข้อมูลข่าวสาร การทหาร และเศรษฐกิจ หรือ DIME¹⁷ โดยอาจพิจารณาในแต่ละประเด็นได้ ดังนี้

1) การทูต (Diplomacy) เป็นเครื่องมือบริหารจัดการความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยผ่านการติดต่อสื่อสาร กระบวนการเจรจา และการสร้างเครือข่าย กิจกรรมทางการทูตอาจเกิดขึ้นในระดับระหว่างประเทศ หรือในประเทศ ทำให้ไทยสามารถดำรงความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศต่าง ๆ ได้ท่ามกลางภาวะการแข่งขันอิทธิพลของทั้งสองมหาอำนาจ การดำเนินการทางการทูตของไทย เป็นการบริหารจัดการความมั่นคงที่สอดคล้องกับหลัก “การจัดการอนาคต” ที่มีการวางแผนดำเนินการใช้ทรัพยากรทั้งคน เงิน วัสดุ มาตรการที่เหมาะสม และมีการประเมินผลว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ มองปัญหารอบด้านและล่วงหน้า (foresee)¹⁸

กระทรวงการต่างประเทศ มีบทบาทนำในการใช้เครื่องมือการทูต อีกทั้งสร้างความเชื่อมโยงกับการข่าวกรอง การทหาร และเศรษฐกิจ ซึ่งนโยบายของกระทรวงการต่างประเทศ หรือเป้าหมายดำเนินการด้านการทูต มุ่งให้การต่างประเทศของไทยมีเอกภาพ มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน มีมาตรฐานสากล และมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก โดยใช้แนวทางการดำเนินนโยบายความร่วมมือด้านความมั่นคง ที่ทำให้ไทยมีความมั่นคง สามารถรับมือกับความท้าทายจากภายนอกได้ทุกรูปแบบ รวมทั้งมีบทบาทในการกำหนดทิศทางและส่งเสริมเสถียรภาพของภูมิภาค โดยเสริมสร้างความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์รอบด้านกับประเทศมหาอำนาจ ในขณะที่รักษาความเป็นแกนกลางของ

¹⁶ ศุภย์ศิกษายุทธศาสตร์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 27.

¹⁷ ศุภย์ศิกษายุทธศาสตร์, การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง ของกองทัพไทยกับประเทศมหาอำนาจในทศวรรษหน้า (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย, 2560), หน้า 34.

¹⁸ ภูมิรัตน์ ทักษาดิพงษ์, การบริหารจัดการความมั่นคงแห่งชาติ, เล่ม 2 (2565), หน้า 242.

อาเซียน ตลอดจนเสริมสร้างความไว้วางใจกับประเทศเพื่อนบ้าน มุ่งเน้นการกระชับความสัมพันธ์กับต่างประเทศ และส่งเสริมบทบาทของไทยในเวทีระหว่างประเทศ ผ่านกรอบความร่วมมือทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อสร้างศักยภาพให้พร้อมรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อความมั่นคงของมนุษย์และส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนร่วมกัน¹⁹

นโยบายต่างประเทศของไทยในปัจจุบันยึดหลักเป็นมิตรกับทุกฝ่าย หลีกเลียงการเลือกข้างและการเป็นส่วนหนึ่งของความขัดแย้ง โดยในการจัดการความสัมพันธ์กับจีนและสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะในประเด็นคาบสมุทรเกาหลี ทะเลจีนใต้ ช่องแคบไต้หวัน ซึ่งไทยไม่ได้เป็นคู่กรณีที่เกี่ยวข้องโดยตรง ไทยจึงไม่ได้วิจารณ์บทบาทของจีนหรือสหรัฐอเมริกา อีกทั้งไม่เข้าข้างหรือโจมตีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด เพราะไทยไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยยังคงแสดงจุดยืนเป็นกลางและเป็นมิตรกับทุกฝ่าย การเน้นย้ำหลักแกนกลางของอาเซียน (ASEAN Centrality) มุ่งยกระดับบทบาทของไทยในประชาคมโลก และดำเนินการทูตเชิงรุกที่ยืดหยุ่น ซึ่งการที่ไทยยังคงดำเนินที่คบได้กับทุกฝ่ายและไม่ได้ขัดแย้งกับฝ่ายใด ทำให้ไทยเผชิญกระแสวิจารณ์ว่า ดำเนินนโยบายทางการทูตแบบไผ่ลู่ลม หรือ “Bamboo Diplomacy” ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบทางการทูตว่า เมื่อลมพัดไปทางไหน ไผ่ลู่ลมก็พร้อมตามกระแสลมไปทางนั้น²⁰

2) ด้านข้อมูลข่าวสาร (Information) เป็นการใช้ประโยชน์ข้อมูลที่มีอยู่เพื่อสนับสนุนการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายการบริหารจัดการความมั่นคงอย่างมีประสิทธิภาพ และรักษาพลังอำนาจของไทยให้อยู่รอดปลอดภัย ซึ่งครอบคลุมถึงข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวเปิด และการข่าวกรองที่ผ่านกระบวนการเพื่อให้ได้ข่าวสารที่มีความน่าเชื่อถือ ครบถ้วนและทันเวลา

หน่วยงานความมั่นคงที่ปฏิบัติงานด้านการข่าว เผชิญกับความท้าทายจากการที่ทั้งจีนและสหรัฐอเมริกา มีพฤติกรรมที่มุ่งแทรกแซงอิทธิพลในลักษณะของการแสวงประโยชน์ หรือขอรับสนับสนุนความร่วมมือเพื่อติดตามความเคลื่อนไหวของอีกฝ่ายหนึ่งในภูมิภาค โดยเฉพาะในทะเลจีนใต้ และอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงที่จีนมีความได้เปรียบสหรัฐอเมริกา โดยจีนใช้การรวบรวมข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างความได้เปรียบและเพิ่มพูนผลประโยชน์ในภูมิภาค เช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกาก็แสวงประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร โดยมุ่งที่จะเพิ่มการเข้าถึงและล่วงรู้ความเคลื่อนไหวของจีนในทุกมิติ ซึ่งถ้อยแถลงของนายเดวิด สติลเวลล์ ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา ฝ่ายกิจการเอเชียตะวันออก ในการชี้แจงต่อคณะกรรมการวิเทศสัมพันธ์ของวุฒิสภาสหรัฐอเมริกา

¹⁹ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580), [ออนไลน์], 2561, แหล่งที่มา: https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF.

²⁰ พิศารณ์ วิฑูรต์, Bamboo Diplomacy นโยบายต่างประเทศที่‘พิธา’ประกาศไม่ขอเดินตาม, [ออนไลน์], 2566, แหล่งที่มา: <https://www.bangkokbiznews.com/politics/1068794>.

เมื่อ 17 กันยายน พ.ศ. 2563 (Advancing U.S. Engagement and Countering China in the Indo-Pacific and Beyond) เกี่ยวกับนโยบายของสหรัฐอเมริกาต่อจีน ระบุว่าเจ้าหน้าที่ของสหรัฐอเมริกาในต่างประเทศ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศจะเพิ่มการรวบรวมข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับจีน เพื่อประเมินการดำเนินนโยบายของจีน โดยยังย้ำว่าสหรัฐอเมริกามุ่งแข่งขันกับจีนโดยไม่ต้องการสร้าง ความขัดแย้ง และจะยึดหลักการปฏิบัติที่เท่าเทียม

ไทยเผชิญกับแรงกดดันจากการที่ทั้งสองประเทศมุ่งให้ได้รับความร่วมมือด้าน ข้อมูลข่าวสารจากไทยในการสร้างความได้เปรียบ เพื่อล่วงรู้ความเคลื่อนไหวและความมุ่งหมายในการ พัฒนาขีดความสามารถในด้านต่าง ๆ ของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งจะนำไปสู่การสกัดกั้นอิทธิพลและบทบาท และบั่นทอนภาพลักษณ์ของอีกฝ่ายหนึ่ง ขณะที่หน่วยงานความมั่นคงที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการติดตาม รวบรวมข้อมูลความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับจีนและสหรัฐอเมริกา ยังไม่มีการบูรณาการหรือเชื่อมโยง ข้อมูลที่จะนำไปสู่การประเมินความเสี่ยงจากผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจทั้งสอง และอาจขาดการมองภาพความเชื่อมโยงของแต่ละมิติ

3) การทหาร (Military) เป็นกำลังอำนาจหลักในการรักษาความมั่นคง อธิปไตย และผลประโยชน์แห่งชาติ การเสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพในการเตรียมกำลังพลที่มี ศักยภาพ และพัฒนาขีดสมรรถนะด้านยุทธโศปกรณ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ไทยมีความพร้อมในการ ป้องปรามการรุกรานจากภายนอกทั้งยามสงบในภาวะปัจจุบัน และรับมือกับความเสียหายจากภัยคุกคาม และภาวะสงคราม

ไทยยึดหลักนิยามทางทหารของสหรัฐอเมริกา โดยกองทัพไทยกับกองทัพ สหรัฐอเมริกามีความสัมพันธ์ในฐานะพันธมิตรเก่าแก่ มีการแลกเปลี่ยนผู้ช่วยทูตทหารทั้งสามเหล่าทัพ และมีการฝึกซ้อมผสม Cobra Gold เป็นประจำทุกปี ซึ่งเป็นการฝึกซ้อมทางทหารใหญ่ที่สุดในโลก ที่สหรัฐอเมริกาฝึกพร้อมกับประเทศต่างๆ นอกจากนี้ ยังการฝึกซ้อมในกรอบพหุภาคี อีกทั้งสหรัฐอเมริกา สนับสนุนยุทธโศปกรณ์และการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรทางทหารให้กับกองทัพไทย อย่างไรก็ตาม สหรัฐอเมริกามีนโยบายสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของจีนในทะเลจีนใต้ที่ชัดเจนขึ้น โดยการเสริมสร้าง ศักยภาพทางทหารในทะเลจีนใต้ผ่านการปฏิบัติการ FONOP²¹ อีกทั้งมีความกังวลเรื่องการรั่วไหลของ เทคโนโลยีทางทหาร เพราะกังวลความใกล้ชิดขีดทางทหารของไทยกับจีน ทำให้สหรัฐอเมริกาพยายาม หลีกเลี่ยงที่จะขายอาวุธยุทธโศปกรณ์ให้กับไทย

²¹ ศุนย์ศึกษายุทธศาสตร์, เอกสารเฉพาะกรณี การดำเนินยุทธศาสตร์ของชาติมหาอำนาจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้: ผลกระทบต่ออาเซียนและไทย (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย, 2566), หน้า 34-35.

สำหรับจีน ไทยความร่วมมือด้านการทหารและกลาโหมกับจีนอย่างใกล้ชิด มีการฝึกซ้อมทางทหาร การฝึกผสม ร่วมกันทั้งในกรอบทวิภาคี และพหุภาคีร่วมกับประเทศในภูมิภาค อย่างไรก็ตาม ปัญหาในทะเลจีนใต้ และช่องแคบไต้หวัน ทำให้จีนเพิ่มการลาดตระเวนและเพิ่มความเคลื่อนไหวในการดำเนินกิจกรรมทางทหาร เพื่อส่งสัญญาณป้องปรามความเคลื่อนไหวของประเทศคู่พิพาทและสหรัฐอเมริกา อีกทั้งเพิ่มการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานในประเทศอนุภูมิภาค ลุ่มน้ำโขงที่จะเอื้อประโยชน์ให้จีนเสริมสร้างขีดความสามารถทางการทหารและความร่วมมือระหว่างกองทัพจีนกับประเทศในพื้นที่มากขึ้น เช่นเดียวกับกรณีท่าเรือเรียม กัมพูชา ที่จะทำให้จีนสามารถใช้ประโยชน์ทางทหารและพาณิชย์ โดยกองทัพจีนเตรียมถ่ายโอนท่าเรือดังกล่าว พร้อมกับส่งมอบเรือรบให้กับกองทัพกัมพูชา ในกันยายน พ.ศ. 2567 สร้างความวิตกให้หลายฝ่าย รวมทั้งสหรัฐอเมริกา ที่กังวลว่าจะคุกคามผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาค โดยเฉพาะการที่จีนจะสามารถเข้าถึงท่าเรือสิงคโปร์ และช่องแคบมะละกา รวมทั้งพื้นที่ขัดแย้งในทะเลจีนใต้ และอ่าวไทย²²

4) ด้านเศรษฐกิจ (Economy) เป็นเครื่องมือบริหารจัดการความมั่นคงของชาติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเพิ่มพูนผลประโยชน์และความมั่งคั่งของชาติ โดยองค์ประกอบของเศรษฐกิจไทย คือ มีเสถียรภาพ มีภูมิคุ้มกัน และเติบโตในกระแสโลกใหม่อย่างยั่งยืน สร้างความเจริญมั่งคั่งที่ทั่วถึง ทนทาน ยืดหยุ่น และล้มแล้วลุกได้อย่างรวดเร็ว (resilience)²³

ไทยส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนกับทั้งจีนและสหรัฐอเมริกาอย่างต่อเนื่อง โดยจีนเป็นคู่ค้าอันดับ 1 และเป็นตลาดนักท่องเที่ยวอันดับ 1 ของไทย อีกทั้งไทยยังได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทางภายใต้โครงการ BRI ทำให้มีช่องทางการขนส่งเป็นตัวเลือกเพิ่มขึ้น รวมถึงเส้นทางรถไฟลาว-จีน ที่ช่วยเพิ่มความสะดวกและลดต้นทุนสำหรับผู้ประกอบการไทย ให้สามารถส่งออกสินค้าไปยังจีน สำหรับสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดส่งออกใหญ่ที่สุดของไทย และเป็นคู่ค้ารายใหญ่อันดับ 2 ของไทยรองจากจีน มูลค่าการค้าระหว่างกันเพิ่มขึ้น และไทยเป็นฝ่ายเกินดุลการค้ากับสหรัฐอเมริกามาโดยตลอด

การที่สหรัฐอเมริกาในสมัยประธานาธิบดีทรัมป์ประกาศสงครามการค้ากับจีนส่งผลกระทบต่อไทยทำให้ต้องเร่งปรับเปลี่ยนนโยบายด้านการค้าโดยการแสวงหาตลาดใหม่ทดแทนการพึ่งพาตลาดหลักจากจีนและสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ หากความขัดแย้งระหว่างจีนกับประเทศ

²² ทันโลกกับ ThaiPBS, ฐานทัพเรือเรียมกับอิทธิพลจีนในอ่าวไทย, [ออนไลน์], 2567, แหล่งที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=O_ALuPB66dw [29 สิงหาคม 2567].

²³ ธนันธร มหภาพระจักษ์, 3 สิ่งที่เศรษฐกิจไทยควรมี คอคลับ, [ออนไลน์], 2566, แหล่งที่มา: <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/article-2023nov11.html>.

คู่พิพาทในทะเลจีนใต้ทวีความตึงเครียด จะส่งผลกระทบต่อเส้นทางขนส่งสินค้าของไทยไปยังจีนซึ่งใช้เส้นทางทะเลจีนใต้เป็นหลัก ขณะที่ยกกรณีช่องแคบไต้หวัน สถานการณ์ตึงเครียดจะส่งผลกระทบต่อไทยโดยตรงต่อแรงงานไทยในไต้หวันซึ่งเป็นตลาดแรงงานไทยที่สำคัญที่สุด โดยแรงงานไทยในไต้หวันส่งเงินกลับประเทศไทยไม่ต่ำกว่าปีละ 6,000 ล้านบาท²⁴ ซึ่งหากสถานการณ์ทวีความตึงเครียดจะส่งผลทำให้แรงงานไทยเผชิญความยากลำบากในการดำรงชีพ

2.2.3 หน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการความมั่นคงของไทย

หน่วยงานของรัฐมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการความมั่นคงของชาติทุกมิติ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคง และการบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ โดยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) เป็นองค์กรนำด้านความมั่นคงแบบองค์รวม บนพื้นฐานการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ และบริหารจัดการความมั่นคงทุกมิติอย่างสมดุลและยั่งยืน มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดทิศทาง ให้คำปรึกษา และเสนอแนะนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทางและแผนด้านความมั่นคงแห่งชาติ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงทั้งในปัจจุบันและอนาคต²⁵ ขณะที่กระทรวงการต่างประเทศมีบทบาทนำในการใช้เครื่องมือทางการทูตเพื่อบริหารความสัมพันธ์ต่างประเทศ ด้านเศรษฐกิจ นำโดยกระทรวงพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงคมนาคม กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงพลังงาน กระทรวงพาณิชย์ ขณะที่กระทรวงกลาโหมรับผิดชอบการบริหารจัดการความมั่นคงด้วยเครื่องมือทางการทหารและการทูตทางทหาร

ในมิติด้านการข่าว ทุกส่วนราชการมีบทบาทสำคัญร่วมกันในการประเมินและติดตามสถานการณ์ความมั่นคงในทุกมิติ มีการประสานงานอย่างใกล้ชิด การรายงานที่ถูกต้อง รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 167/2557 ลงวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2557 นิยาม “ประชาคมข่าวกรอง” ประกอบด้วย หน่วยข่าวหลักสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ประกอบด้วย สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร สำนักข่าวกรองแห่งชาติ และหน่วยข่าวสังกัดกระทรวงกลาโหม ตลอดจนกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวง

²⁴ สำนักงานแรงงาน ณ กรุงมะนิลา (ส่วนที่ 2) ไทเป, ตลาดแรงงานไทย, [ออนไลน์], 2566, แหล่งที่มา: <https://taipei.mol.go.th/>.

²⁵ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนปฏิบัติราชการ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.nsc.go.th/วิสัยทัศน์-พันธกิจ-ยุทธ/>.

เกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงพลังงาน กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงแรงงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และธนาคารแห่งประเทศไทย

ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่กล่าวถึงข้างต้นซึ่งมีภารกิจครอบคลุมทั้งด้านความมั่นคงในประเทศและต่างประเทศ จะนำไปสู่การบูรณาการและขับเคลื่อนการบริหารความมั่นคงเพื่อปกป้องและเพิ่มพูนผลประโยชน์แห่งชาติของไทยในทุกมิติ อย่างไรก็ตาม ในบริบทการแข่งขันอิทธิพลระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับการแสวงประโยชน์ของมหาอำนาจทั้งสองในการใช้ไทยเป็นพื้นที่ติดตามความเคลื่อนไหวในภูมิภาคของอีกฝ่ายหนึ่ง หรืออาจแข่งขันอิทธิพลจนอาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของไทย เป็นประเด็นที่บางหน่วยงานยังไม่ได้พิจารณาว่าเป็นภารกิจหลัก จึงอาจยังไม่ได้มองเห็นภาพสถานการณ์ว่าจะส่งผลกระทบต่อความเสถียรจะนำมาซึ่งภัยคุกคามในอนาคต หรือยังไม่ได้รับทราบข้อมูลด้านการข่าวมากพอที่จะนำไปต่อยอดภารกิจขณะที่กลไกในการสร้างความตระหนักรู้ ยังขาดการบูรณาการและการแบ่งปันข้อมูล ทำให้ยังขาดการเชื่อมโยงที่จะทำให้เห็นภาพความเสี่ยงของความขัดแย้งและการแข่งขันอิทธิพลระหว่างมหาอำนาจทั้งสองที่จะเป็นภัยคุกคามต่อไทยในอนาคต

2.3 สรุปผลการศึกษา

2.3.1 ฉากทัศน์ที่ 1 จีนกับสหรัฐอเมริกาคงสภาพการแข่งขันอิทธิพลในพื้นที่ขัดแย้ง

แม้ว่าจีนกับสหรัฐอเมริกาต่างพิจารณาว่าอีกฝ่ายหนึ่งเป็นคู่แข่ง และมุ่งปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติ แต่ทั้งสองฝ่ายยังมุ่งรักษาจุดยืนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยจีนเน้นย้ำเรื่องอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนของจีนเหนือทะเลจีนใต้ และช่องแคบไต้หวัน และการรักษาสถานะ (status quo) เพื่อไม่ให้สถานการณ์เลวร้ายลงหรือเปลี่ยนแปลงจนส่งผลกระทบต่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ในระดับประชาชนของจีนกับไต้หวัน และประเทศคู่พิพาทในทะเลจีนใต้ เช่นเดียวกับบ่อนภูมิภาคลุ่มน้ำโขงที่จีนยังคงมีอิทธิพล โดยใช้การให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาแก่ประเทศในภูมิภาคนี้ต่อไป

สหรัฐอเมริกายังไม่ต้องการให้สถานการณ์ในพื้นที่ทะเลจีนใต้ หรือช่องแคบไต้หวันทวีความตึงเครียด และยกระดับเป็นความขัดแย้งทางทหาร เพราะสหรัฐอเมริกายังต้องรับมือกับสถานการณ์ในประเทศทั้งเรื่องเตรียมการเลือกตั้ง ปัญหาเศรษฐกิจ อีกทั้งยังต้องมีบทบาทในการเร่งคลี่คลายปัญหาความขัดแย้งในภูมิภาคต่าง ๆ ทั้งตะวันออกกลาง วิกฤตริสเซีย-ยูเครน ตลอดจนปัญหาในคาบสมุทรเกาหลี ซึ่งสหรัฐอเมริกาก็ยังคงโน้มแนวโน้มให้เกาหลีเหนือยุติการพัฒนานิวเคลียร์เพื่อแลกกับ

การผ่อนปรนมาตรการคว่ำบาตรเกาหลีเหนือ และคาดว่าหลังการเลือกตั้งในสหรัฐอเมริกา ประธานาธิบดีคนใหม่จะยังคงเพิ่มพูนบทบาทและอิทธิพลในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และคงการปฏิบัติการเพื่อรักษาสันติภาพในทะเลจีนใต้ ในระดับที่ไม่ยั่วยุให้เกิดการตอบโต้ทางทหาร ขณะที่ประเด็นไต้หวัน แม้จะเน้นย้ำสนับสนุนไต้หวัน แต่สหรัฐอเมริกาที่ยึดมั่นนโยบายจีนเดียว และคงเงื่อนไขให้ความช่วยเหลือทางทหารแก่ไต้หวันหากถูกรุกรานและได้รับการร้องขอจากไต้หวัน ซึ่งก็สะท้อนถึงการที่สหรัฐอเมริกาในระยะมั่วระว่างไม่แสดงท่าทียั่วยุจีนแข็งกร้าวมากเกินไป นอกจากนี้ ทั้งจีนและสหรัฐอเมริกายังมีผลประโยชน์ร่วมในกรอบความร่วมมือของภูมิภาค โดยเฉพาะกรอบอาเซียน ได้แก่ ด้านพลังงาน สาธารณสุข อาชญากรรมข้ามชาติ การก่อการร้าย และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อดำเนินบทบาทร่วมกันและเป็นประโยชน์กับทุกฝ่าย

สำหรับไทย ให้ความสำคัญกับทั้งสองประเทศในฐานะเป็นพันธมิตรที่แน่นแฟ้นจะเป็นผลดีหากไทยยังคงรักษาผลประโยชน์ร่วมกับทั้งสองฝ่ายได้ และสถานการณ์ในพื้นที่ขัดแย้งไม่ลุกลามขยายตัวจนส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของภูมิภาค แต่ไทยจะเผชิญความท้าทายจากการที่ประเทศในภูมิภาคเร่งเพิ่มความร่วมมือกับจีนและสหรัฐอเมริกา และเสริมสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขันจนรุดหน้าแข่งไทย เห็นได้ชัดเจนกรณีเวียดนามและอินโดนีเซีย ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจกับจีนและสหรัฐอเมริกา สิงคโปร์และฟิลิปปินส์ที่แม้มีผลประโยชน์ร่วมด้านความมั่นคงและการทหารที่แนบแน่นกับสหรัฐอเมริกาและขัดแย้งกับจีน แต่มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นทางเศรษฐกิจกับจีน ตลอดจนการที่ประเทศอื่นในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงมีความได้เปรียบไทยด้านทรัพยากรธรรมชาติ อุดมสมบูรณ์ สามารถดึงดูดการลงทุนและความร่วมมือด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจากจีนและสหรัฐอเมริกาได้มากกว่า ซึ่งอาจทำให้ไทยสูญเสียผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

2.3.2 ฉากทัศน์ที่ 2 จีนกับสหรัฐอเมริกาเพิ่มพูนความร่วมมือที่จะส่งผลดีต่อการพัฒนาความมั่นคงของภูมิภาค

มหาอำนาจทั้งสองประเทศสามารถระชับความร่วมมือกันได้หลายประเด็น ซึ่งจะส่งผลดีต่อการเสริมสร้างผลประโยชน์ร่วมกันของภูมิภาค ที่สำคัญได้แก่ การผลักดันให้เกาหลีเหนือยุติการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ที่จะทำให้คาบสมุทรเกาหลีมีเสถียรภาพมากขึ้น ตลอดจนความร่วมมือในกรอบอาเซียนด้านการทดลองและวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ความร่วมมือด้านการพัฒนาเศรษฐกิจทางทะเล หรือ Blue Economy ซึ่งเป็นเรื่องที่อาเซียนพยายามผลักดันการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเล และการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทะเลจีนใต้ เพื่อจัดสรรผลประโยชน์ร่วมกันของทุกประเทศ

แม้ว่าฉากทัศน์นี้จะเป็นผลดีต่อไทยมากที่สุด เพราะจะเกิดบรรยากาศความร่วมมือที่สร้างสรรค์ นำไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย แต่ก็มีความเป็นไปได้ไม่น้อยมากที่ทั้งสองประเทศจะยอมละทิ้งผลประโยชน์แห่งชาติ เพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งได้ผลประโยชน์จากความร่วมมือด้านการพัฒนามากกว่า พิจารณาจากท่าทีของจีนที่ไม่ยอมรับสหรัฐอเมริกาเข้ามามีส่วนเกี่ยวพันใน

ทะเลจีนใต้ รวมทั้งช่องแคบไต้หวัน ซึ่งจีนกล่าวอ้างมาโดยตลอดว่า ไม่ต้องการให้ประเทศนอกภูมิภาคเข้ามาแทรกแซงพื้นที่อธิปไตยของจีน ขณะที่สหรัฐอเมริกาก็จะไม่ผ่อนปรนท่าทีให้จีนพัฒนาความร่วมมือกับประเทศคู่พิพาทในทะเลจีนใต้และกีดกันสหรัฐอเมริกาออกจากกรอบความร่วมมือ โดยเฉพาะหากนายทรัมป์ชนะการเลือกตั้งและได้กลับมาเป็นประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา จะยิ่งทำให้ฉากทัศน์นี้เป็นไปได้ยาก เพราะนายทรัมป์มีท่าทีแข็งกร้าว จึงอาจขยายมาตรการคว่ำบาตรจีนหรือทำสงครามการค้าเพิ่มเติม จนทำให้ความขัดแย้งขยายตัวเป็นการตอบโต้ระหว่างกันมากขึ้น

2.3.3 ฉากทัศน์ที่ 3 จีนกับสหรัฐอเมริกายกระดับการแข่งขันอิทธิพลในภูมิภาค เป็นการตอบโต้ทางทหาร ช่มชู้ป้องกันปราม และเพิ่มการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ

ฉากทัศน์นี้พิจารณาว่า จีนกับสหรัฐอเมริกามีความขัดแย้งในระดับสูงสุด เกิดความตึงเครียดทางทหารในคาบสมุทรเกาหลี จากการที่จีนสนับสนุนเกาหลีเหนือให้ตอบโต้เกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกาด้วยการทดสอบขีปนาวุธ และช่มชู้ยกระดับการใช้อาวุธนิวเคลียร์ ขณะที่จีนจะเพิ่มการใช้ยุทธวิธีกึ่งทหารกึ่งพลเรือนเคลื่อนไหวในพื้นที่ช่องแคบไต้หวัน และทะเลจีนใต้มากขึ้น โดยเพิ่มการลาดตระเวนในน่านน้ำและทางอากาศในทะเลจีนใต้ เช่นเดียวกับช่องแคบไต้หวัน ที่จีนอาจยกระดับการลาดตระเวนและฝึกซ้อมทางทหารด้วยอาวุธจริง ซึ่งจะสร้างบรรยากาศตึงเครียดทางทหารและกระตุ้นความหวาดระแวงของไต้หวัน และคู่ขัดแย้งในทะเลจีนใต้ โดยเฉพาะฟิลิปปินส์ และเวียดนาม ตลอดจนอาจดึงให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาเกี่ยวพันในความขัดแย้งและดึงชาติพันธมิตรในกลุ่มความร่วมมือด้านความมั่นคงขนาดเล็ก ได้แก่ กลุ่ม QUAD (สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และอินเดีย) และ AUKUS (ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา) เข้าไปร่วมปฏิบัติการลาดตระเวนในช่องแคบไต้หวัน และทะเลจีนใต้มากขึ้น จนทำให้จีนไม่พอใจและตอบโต้เพราะถือเป็นการยั่วยุ พร้อมกับระงับช่องทางสื่อสารและความร่วมมือต่าง ๆ จนอาจเกิดการสื่อสารที่คลาดเคลื่อนและทำให้มีการประเมินสถานการณ์ผิดพลาด นำไปสู่การตอบโต้โดยใช้กำลังทหารช่มชู้และป้องกันปราม แม้มีความเป็นไปได้น้อยที่จะมีการปะทะทางอาวุธหรือยกระดับเป็นสงคราม แต่สถานการณ์อาจ ตึงเครียดในระดับสูงสุด เพราะทุกฝ่ายเตรียมพร้อมที่จะใช้อาวุธทางทหารเพื่อตอบโต้กัน

สำหรับอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง จีนอาจขยายการให้ความช่วยเหลือด้านการทหารแก่ประเทศในอนุภูมิภาคและทำให้สหรัฐอเมริกากังวลว่ายิ่งเสียเปรียบจีน โดยเฉพาะการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานที่จีนจะใช้ประโยชน์ทางทหารในพื้นที่อื่นได้เช่นเดียวกับกรณีที่ได้ความช่วยเหลือกัมพูชาในการพัฒนาฐานทัพเรือเตรียมที่จะเอื้อให้จีนใช้ประโยชน์ได้ทั้งเชิงพาณิชย์และสามารถรองรับการใช้ประโยชน์ทางการทหารของจีนได้ในอนาคต ตลอดจนการก่อสร้างท่าเรือนี้ลือกและสนามบินในโครงการดาราสกอร์ เขตเศรษฐกิจพิเศษสีหนุวิลล์ และการก่อสร้างคลองขุดพุนัน-เตโซ ซึ่งเป็นเส้นทางขนส่งทางน้ำเชื่อมแม่น้ำโขงของกัมพูชากับแม่น้ำบาสัก (Bassac River) ที่จีนจะใช้เป็นเส้นทางขนส่งสินค้าทางเรือสายใหม่แทนเส้นทางแม่น้ำโขงที่ผ่านเวียดนาม ซึ่งจะทำให้สหรัฐอเมริกาแสวงหา

ความร่วมมือจากไทยในการติดตามความเคลื่อนไหวของจีนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เพื่อให้ไทยสนับสนุนข้อมูลเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของจีน พร้อมกันนี้หากนายทรัมป์ได้รับเลือกตั้งให้กลับเข้าเป็นประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาอีกครั้ง ก็อาจตอบโต้ด้วยการเร่งสกัดกั้นและปิดล้อมเงินทุนทางเศรษฐกิจมากขึ้น ซึ่งรวมถึงการคว่ำบาตรทางการค้าต่อจีนเพิ่มเติม

อย่างไรก็ดี หากประเมินจากสภาพการณ์ในขณะนี้ เชื่อว่าจีนและคู่แข่งขัดแย้ง โดยเฉพาะไต้หวัน เวียดนาม และฟิลิปปินส์ จะยังคงระมัดระวังไม่ให้ความขัดแย้งลุกลามเป็นการใช้อาวุธในการปะทะและตอบโต้ เพราะไม่ต้องการให้เกิดผลกระทบและสร้างความเสียหายต่อผลประโยชน์ร่วมทางเศรษฐกิจ และบั่นทอนเสถียรภาพของภูมิภาค รวมทั้งจีนและสหรัฐอเมริกาไม่ต้องการให้มีพื้นที่สู้รบอื่นเพิ่มเติม พิจารณาจากการที่ทั้งสองฝ่ายจัดสรรทรัพยากรและเครื่องมือทั้งด้านการทูต ข้อมูลข่าวสาร/การข่าวกรอง การทหาร และเศรษฐกิจมูลค่ามหาศาลในการบริหารจัดการสถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคอื่น อีกทั้งจีนและสหรัฐอเมริกาท่างยังพึ่งพากันทางเศรษฐกิจและการค้า จึงทำให้ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของทั้งสองฝ่ายเป็นไปอย่างซับซ้อน โดยมีทั้งความขัดแย้งแข่งขันและความร่วมมือ ซึ่งเป็นไปตามหลักผลประโยชน์ร่วมของทั้งสองฝ่าย

บทที่ 3

ข้อเสนอ

3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย

3.1.1 การสานต่อนโยบายสร้างความสมดุลความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ

1) การดำเนินนโยบายด้านต่างประเทศ ซึ่งมุ่งรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศมหาอำนาจทุกประเทศ ยังคงเป็นนโยบายบริหารความมั่นคงที่ดีที่สุดสำหรับไทย ซึ่งนำโดยกระทรวงการต่างประเทศ รวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ ที่ประยุกต์ใช้แนวทางการทูตในการดำเนินนโยบาย อาทิ กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งดำเนินนโยบายการทูตทางเศรษฐกิจ โดยยังต้องยึดหลักผลประโยชน์แห่งชาติ และรักษาสมดุลความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ท่ามกลางการแข่งขันอิทธิพลระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา พร้อมกับส่งสัญญาณให้ชัดเจนว่าไทยไม่ได้เลือกรับความร่วมมือจากมหาอำนาจเพียงประเทศใดประเทศเดียว แต่มุ่งขยายความร่วมมือในแต่ละสาขากับมหาอำนาจที่มีความเชี่ยวชาญหรือขีดความสามารถในด้านต่าง ๆ และไม่กีดกันมหาอำนาจอื่น

2) การที่ไทยแสดงความประสงค์เข้าร่วมกลุ่มความร่วมมือด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ที่ทั้งที่เป็นกลุ่มซึ่งนำโดยสหรัฐอเมริกาและประเทศตะวันตก ได้แก่ องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ที่ไทยได้รับเชิญเข้ากระบวนการเป็นสมาชิกเมื่อ 17 มิถุนายน 2567²⁶ และกลุ่มซึ่งนำโดยจีนและประเทศมหาอำนาจชั่วคราวข้ามสหรัฐอเมริกา ได้แก่ BRICS เป็นการดำเนินยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศที่แสดงถึงการรักษาสมดุลความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มพูนผลประโยชน์แห่งชาติ ทั้งนี้ BRICS เป็นประเทศตลาดใหม่ที่มีศักยภาพด้านเศรษฐกิจสูง และมีศักยภาพในการผลักดันให้ประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายมีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดทิศทางของโลก ไทยมองว่าหากสามารถเป็นสมาชิกและร่วมทำงานกับประเทศกลุ่ม BRICS บทบาทของประเทศไทยจะชัดเจนมากขึ้น และจะสามารถปกป้องผลประโยชน์ของไทยทั้งในฐานะประเทศกำลังพัฒนา และประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ได้²⁷

---

²⁶ ThaiPBS, การทูตเศรษฐกิจเชิงรุก, [ออนไลน์], 2567, แหล่งที่มา:

<https://policywatch.thaipbs.or.th/policy/world-1>.

²⁷ กรุงเทพธุรกิจ, มาริช เผย ไทยเข้าร่วม BRICS-OECD ต่างชาติตอบรับดี มองไทยมีศักยภาพ, [ออนไลน์], 2567,

แหล่งที่มา: <https://www.bangkokbiznews.com/world/1131286>.

3) การส่งเสริมบทบาทของไทยในการเจรจาหรือระหว่างประเทศ จากการศึกษาที่เป็นตัวกลางประสานความร่วมมือระหว่างประเทศคู่ขัดแย้ง เพื่อเสริมสร้างบทบาทผู้อำนวยการความเสถียร หลังจากกรณีของไทยเป็นพื้นที่ในการพบปะระหว่างนายหวัง อี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศจีน กับนายเจค ซัลลิแวน ที่ปรึกษาด้านความมั่นคงของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ซึ่งทำให้เกิดบรรยากาศความร่วมมือที่ดี สร้างสรรค์ และเสริมสร้างบทบาทของไทย ซึ่งได้รับการพิจารณาว่าเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 2 ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่รักษาความสัมพันธ์ได้อย่างดี และมีเสถียรภาพกับทั้งจีนและสหรัฐอเมริกา²⁸

3.1.2 การส่งเสริมกรอบความร่วมมือพหุภาคี และอาเซียนให้เป็นกลไกหลักในการบริหารความสัมพันธ์ประเทศมหาอำนาจ

1) แนวทางการดำเนินความสัมพันธ์กับจีนและสหรัฐอเมริกา ยังจำเป็นต้องดำเนินไปควบคู่กันระหว่างความร่วมมือในกรอบทวิภาคี และกรอบพหุภาคี ซึ่งการที่ไทยแสดงความสนับสนุนกรอบความร่วมมือภายใต้โครงการระหว่างประเทศที่จีนและสหรัฐอเมริกามีบทบาทร่วมกัน ยังช่วยรักษาสมดุลความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ พร้อมกับสนับสนุนกรอบความร่วมมือใหม่ ๆ ที่สำคัญ เช่น สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีเฉพาะทาง

2) ไทยสามารถส่งเสริมให้อาเซียนมีบทบาทนำในการเจรจาแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่มีจีนและสหรัฐอเมริกาเกี่ยวข้อง โดยแสดงถึงการสนับสนุนให้ทุกฝ่ายเพิ่มพูนความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในกรอบอาเซียนที่เชื่อมโยงการค้า การลงทุน เข้ากับการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม สาธารณสุข และประชาชนในภูมิภาค โดยไทยยังต้องแสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมท่าทีร่วมกันของอาเซียน สนับสนุนกรอบ ASEAN Outlook for Indo-Pacific ที่ครอบคลุมทั้งความร่วมมือทางทะเล ความเชื่อมโยงในสาขาและภาคส่วนต่าง ๆ การพัฒนาที่ยั่งยืนตามเป้าหมาย SDGs 2030 ขององค์การสหประชาชาติ และความร่วมมือทางเศรษฐกิจ รวมทั้งความร่วมมือด้านอื่นที่เป็นภัยคุกคามร่วม ที่สำคัญคือ การต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ภัยคุกคามทางไซเบอร์ พร้อมทั้งส่งเสริมบทบาทผลักดันการเป็นแกนกลางของประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ในลักษณะเดียวกับหลักการเป็นแกนกลางของอาเซียน

3) ไทยสามารถสนับสนุนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินของอาเซียนให้เป็นกรอบความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของภูมิภาค โดยกำหนดบทบาทให้ไทยร่วมเป็นแกนนำของอาเซียนในการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (Blue Economy) ผลักดันการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของภูมิภาคตามกรอบปฏิญญาว่าด้วยเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (ASEAN

²⁸ ประชาชาติธุรกิจ, ใจความสำคัญ “หวัง อี้” หรือ “เจค ซัลลิแวน” กับเหตุผล ทำไมไม่เจอกันที่ “ไทย”, [ออนไลน์], 2567, แหล่งที่มา: <https://www.prachachat.net/world-news/news-1492328>.

Leaders' Declaration on the Blue Economy) พ.ศ. 2564 และ ASEAN Blue Economy Framework (ABFF) พ.ศ. 2566 ซึ่งเป็นวาระสำคัญของอาเซียนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับเศรษฐกิจสีน้ำเงิน การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลร่วมกันของอาเซียน ซึ่งยังช่วยดึงให้ประเทศมหาอำนาจมีส่วนในการเสริมสร้างผลประโยชน์ร่วมกันในภูมิภาคนี้อย่างสร้างสรรค์

3.1.3 การบูรณาการหน่วยงานด้านความมั่นคง

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ มีบทบาทนำในการบริหารความมั่นคงแบบองค์รวม การวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์ จึงเป็นกลไกหลักในการประสานงาน บูรณาการ และการกำหนดแนวทางเพื่อรับมือการแข่งขันอิทธิพลของจีนและสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้ การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และให้ความสำคัญมากขึ้นกับการเสริมสร้างความตระหนักรู้ร่วมกัน เป็นแนวทางที่จะทำให้การบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านความมั่นคง ในการรับมือความเสี่ยงและความท้าทายจากภัยคุกคามต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยอาจพิจารณาขยายกลไกการประชุมหารือระดับนโยบาย เพื่อให้มีการประเมินภัยคุกคามร่วมกันเป็นวาระปฏิบัติประจำ พร้อมกับใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่จากการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่มีบทบาทนำด้านการทูต (กระทรวงการต่างประเทศ) เศรษฐกิจ (กระทรวงพาณิชย์) การข่าวกรอง (ประชาคมข่าวกรอง) และการทหาร (กระทรวงกลาโหม) ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ ตลอดจนขยายความร่วมมือให้ครอบคลุมถึงภาคเอกชน ภาคประชาชน และประชาสังคม ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ทุกฝ่ายมองประเด็นภัยคุกคามร่วมกัน และสร้างเป้าหมายร่วมในการกำหนดแนวทางบริหารจัดการความมั่นคง และการประเมินผลร่วมกัน เพื่อให้มีการปรับปรุงนโยบายที่ดีและทันการณ์อย่างต่อเนื่อง

3.2 ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

3.2.1 การส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศมหาอำนาจ และประเทศเพื่อนบ้าน

1) การจัดทำกรอบความร่วมมือกับประเทศอื่นๆ นอกจากจีน และสหรัฐอเมริกา ในสาขาที่ไทยยังขาดแคลนหรือมีประสบการณ์ไม่มากพอ ที่สำคัญได้แก่ ด้านไซเบอร์ เทคโนโลยีใต้น้ำ และอวกาศ รวมทั้งการเพิ่มความร่วมมือในประเด็นที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น ความร่วมมือกับอินเดีย ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ยาและเวชภัณฑ์ หรือความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงานสะอาดกับประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวีย ความร่วมมือกับญี่ปุ่นในด้านการสร้างสภาพแวดล้อมสังคมผู้สูงอายุ

2) การเพิ่มบทบาทการทูตเชิงรุก โดยผลักดันความร่วมมือใหม่ ๆ กับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ การสร้างเวทีหารืออย่างไม่เป็นทางการในประเด็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม สาธารณสุข โรคอุบัติใหม่ ความมั่นคงทางอาหาร เพื่อผลักดันข้อริเริ่มใหม่ที่จะขับเคลื่อนแนวคิดแกนกลางของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และให้ประเทศในอนุภูมิภาคมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ริเริ่ม

3) การสนับสนุนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสีน้ำเงินของไทยและอาเซียน โดยผลักดันการจัดตั้งหน่วยงานบูรณาการร่วม เพื่อเป็นสถาบันองค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจสีน้ำเงิน บูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเพื่อให้มีการนำแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินมาเป็นแผนดำเนินงานของหน่วยงานราชการ โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งอาจกำหนดเป็นหนึ่งในกิจกรรมหรือแผนปฏิบัติราชการของหน่วยงาน เช่น การสำรวจ วิจัย ค้นคว้า เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ความหลากหลายทางชีวภาพและคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางทะเล นอกจากนี้ อาจรณรงค์ให้ภาคประชาชนเข้าร่วมโครงการนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสีน้ำเงินของอาเซียน (ASEAN Blue Innovation Challenge) ใน ASEAN Blue Economy Framework ซึ่งให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างเหมาะสม

3.2.2 การประสานงานและบูรณาการภารกิจด้านความมั่นคง

1) สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นกลไกหลักในการบูรณาการด้านความมั่นคง และเป็นเวทีหารือเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือ การประสานและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านความมั่นคงร่วมกันทุกมิติ โดยให้มีการหารือระดับหัวหน้าส่วนราชการที่ครอบคลุมกว้างขวาง ไม่ตัดหน่วยหนึ่งหน่วยใดออกจากกรอบการประชุมด้านการบริหารงานความมั่นคงของชาติ เพื่อให้มีการกำหนดนโยบายในทิศทางเดียวกัน ครอบคลุมทุกมิติ และมีการทบทวนความคืบหน้าในการดำเนินนโยบายที่จะนำไปสู่การบริหารจัดการความมั่นคงร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

2) พัฒนากลไกระดับ working group เพื่อประชุมหารือร่วมกันของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ โดยกำหนดเป็นวาระประจำและมีการหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพ เพื่อเป็นช่องทางแบ่งปันข่าวสารและกระจายข้อมูลข่าวสารด้านความมั่นคง ทั้งภัยคุกคามเฉพาะหน้า ความเสี่ยงและปัญหาท้าทายในทุกมิติ ซึ่งยังเป็นการพัฒนาทักษะและเสริมสร้างความเชี่ยวชาญของบุคลากรด้านความมั่นคง

3) ควรมีการประเมินภัยคุกคามระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว มีการนำเสนอชุดข้อมูลที่เป็นจริงและไม่อคติ จัดทำฐานข้อมูล data base และแบ่งปันข้อมูลให้หน่วยงานทุกภาคส่วนได้รับทราบ เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางการบริหารจัดการภัยคุกคามร่วมกัน ตลอดจนมีการประเมินผล และใช้กลไกติดตามความคืบหน้าการดำเนินโครงการของภาครัฐ (ระบบ eMENSOCR) เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการความมั่นคง

4) ควรเปิดโอกาสให้ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ได้เข้าร่วมในวงประชุมหรือเวทีความมั่นคง เพื่อเป็นการนำภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการภัยคุกคาม ให้ข้อเสนอแนะที่ปฏิบัติได้จริง ส่งเสริมการตระหนักรู้และการมีส่วนร่วม รวมทั้งการสร้างเครือข่ายภาคประชาชน

การใช้พลังมวลชนเป็นแหล่งข่าวผ่านแพลตฟอร์มที่มีความปลอดภัยและน่าเชื่อถือ การสร้างต้นแบบ
ผู้มีจิตสำนึกในการบริหารจัดการภัยคุกคามที่มีธรรมาภิบาลและความโปร่งใส

บรรณานุกรม

เอกสารราชการ

กองความมั่นคงทางทะเล. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. สถานการณ์ความมั่นคงบริเวณทะเล
อันดามัน, 2566.

คณะที่ปรึกษาการข่าว, สำนักนายกรัฐมนตรี. แผนรวบรวมข่าวกรองระดับสูง (พ.ศ. 2566-2567),
2566.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580). [ออนไลน์]. 2561.

แหล่งที่มา: <https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/>

T_0001.PDF: [2 สิงหาคม 2567].

สถาบันความมั่นคงศึกษา. การจัดการองค์ความรู้ด้านความมั่นคง. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ,
2564.

สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาระบบงานข่าวกรองแบบบูรณาการ (พ.ศ.
2566-2570). สำนักนายกรัฐมนตรี, 2566.

สำนักงานแรงงาน ณ กรุงมะนิลา (ส่วนที่ 2) ไทย. ตลาดแรงงานไทย. [ออนไลน์]. 2566. แหล่งที่มา:
<https://taipei.mol.go.th/> [1 สิงหาคม 2567].

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนปฏิบัติราชการ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<https://www.nsc.go.th/วิสัยทัศน์-พันธกิจ-ยุทธ/> [25 สิงหาคม 2567].

Trumpwhitehouse.archives. United States Strategic Approach to the People's
Republic of China. [Online]. 2020. Available from:
[https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2020/05/U.S.-
Strategic-Approach-to-The-Peoples-Republic-of-China-Report-5.24v1.pdf](https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2020/05/U.S.-Strategic-Approach-to-The-Peoples-Republic-of-China-Report-5.24v1.pdf) [3
สิงหาคม 2567].

U.S. Department of Defense. Military and Security Developments Involving the
People's Republic of China 2022. [Online]. 2022. Available from: [https://media.
defense.gov/2022/Nov/29/2003122279/-1/-1/1/2022-MILITARY-AND-
SECURITY-DEVELOPMENTS-INVOLVING-THE-PEOPLES-REPUBLIC-OF-CHINA.PDF](https://media.defense.gov/2022/Nov/29/2003122279/-1/-1/1/2022-MILITARY-AND-SECURITY-DEVELOPMENTS-INVOLVING-THE-PEOPLES-REPUBLIC-OF-CHINA.PDF)
[3 สิงหาคม 2567].

เอกสารวิชาการ

ชลิดา โชไชย. การกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงของไทยต่อมหาอำนาจ. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. 2559.

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงของกองทัพไทยกับประเทศมหาอำนาจในทศวรรษหน้า. สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย, 2560.

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. เอกสารศึกษาเฉพาะกรณีเรื่อง การสร้างดุลยภาพท่ามกลางการแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างประเทศมหาอำนาจ: สหรัฐอเมริกาและจีน. สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย, 2566.

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. เอกสารเฉพาะกรณีเรื่อง การดำเนินยุทธศาสตร์ของชาติมหาอำนาจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้: ผลกระทบต่ออาเซียนและไทย. สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย, 2566.

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. เอกสารวิจัยเรื่องความท้าทายตามแนวแม่น้ำโขง ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย, 2563.

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. เอกสารทบทวนการตรวจสอบสถานะแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง พ.ศ. 2565-2567 เรื่อง Thailand Strategic Security Review 2022-2024. กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคง ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย, 2565.

Nouwens, Meia. Asia-Pacific Regional Security Assessment 2024 Key Developments and Trends. The International Institute for Strategic Studies. 2024.

หนังสือ

ภุมรัตน์ ทักชาติพงศ์. การบริหารจัดการความมั่นคงแห่งชาติ. เล่ม 2. 2565.

Rudd, Kevin. The Avoidable War: Reflection on U.S.-China Relations and the End of Strategic Engagement. Asia Society Policy Institute. [Online]. 2019. Available from: [https://asiasociety.org/sites/default/files/2019-01The% 20 Avoidable % 20War %20-%20 Full%20Report.pdf](https://asiasociety.org/sites/default/files/2019-01The%20Avoidable%20War%20-%20Full%20Report.pdf) [2 สิงหาคม 2567].

บทความในวารสาร

สุรชาติ บำรุงสุข. “อินโดแปซิฟิก: การแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์ใหม่.” จุลสารความมั่นคงศึกษา โครงการความมั่นคงศึกษา สำนักข่าวกรองแห่งชาติ 220 (เมษายน-มิถุนายน 2566): 20.

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล

ภราดร รั้งสิมาภรณ์. การศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการข่าวกรองของกระทรวงการ

ต่างประเทศ. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ
กระทรวงการต่างประเทศ, 2565.

ธรรมรัตน์ รัตนมณี. ความขัดแย้งระหว่างจีนกับสหรัฐฯ ในทะเลจีนใต้ที่มีผลต่อบทบาทของไทยใน

อาเซียน. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ
กระทรวงการต่างประเทศ, 2562.

สถาพร บุญประเสริฐ. การแข่งขันระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาในระยะ 20 ปี (ปี 2564-2583): นัยต่อ

ภูมิภาคและไทย. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ
กระทรวงการต่างประเทศ, 2564.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรุงเทพธุรกิจ. มาริช เผย ไทยเข้าร่วม BRICS-OECD ต่างชาติตอบรับดี มองไทยมีศักยภาพ.

[ออนไลน์]. 2567. แหล่งที่มา: <https://www.bangkokbiznews.com/world/1131286>
[2 สิงหาคม 2567].

ธนันธร มหาพรประจักษ์. 3 สิ่งที่เศรษฐกิจไทยควรมี คอลัมน์. ธนาคารแห่งประเทศไทย. [ออนไลน์].

2566. แหล่งที่มา: <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/article-2023nov11.html> [3 สิงหาคม 2567].

ประชาชาติธุรกิจ. ใจความสำคัญ “หวัง อี้” ทหารเรือ “เจก ซัลลิแวน” กับเหตุผลทำไมเจอกันที่ “ไทย”.

[ออนไลน์]. 2567. แหล่งที่มา: <https://www.prachachat.net/world-news/news-1492328> [4 สิงหาคม 2567].

พิราภรณ์ วิฑูรรัตน์. Bamboo Diplomacy นโยบายต่างประเทศที่ ‘พิธา’ ประกาศไม่ขอเดินตาม.

[ออนไลน์]. 2566. แหล่งที่มา: <https://www.bangkokbiznews.com/politics/1068794>
[4 สิงหาคม 2567].

สำนักข่าวซินหัว. จีนจับภารกิจการร่วมลาดตระเวนแม่น้ำโขง ครั้งที่ 125. [ออนไลน์]. 2566. แหล่งที่มา:

https://www.xinhua.com/china/333354_20230119 [26 สิงหาคม 2567].

องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย. Policy Watch จับตาดูอนาคต

ประเทศไทย. [ออนไลน์]. 2567. แหล่งที่มา: <https://policywatch.thaipbs.or.th/policy/world-2> [26 กรกฎาคม 2567].

Asean Indonesia. Asean Regional Forum Annual Security Outlook 2023. [Online]. 2566.

Available from: <https://asean-regionalforum.asean.org/wp->

content/uploads/2024/01 /ASEAN-REGIONAL-FORUM-ANNUAL-SECURITY-OUTLOOK-2023-final-ver.pdf [25 กรกฎาคม 2567].

Sruthi Sadhasivam, Sejal Mehta & Varshini S. An Analysis of the US FONOP Exercises & China's Responses in the South China Sea (2020-23). Chennai Centre for China Studies. [Online]. 2566. Available from: <https://www.c3sindia.org/post/an-analysis-of-the-us-fonop-exercises-china-s-responses-in-the-south-china-sea-2020-23> [26 สิงหาคม 2567].

Rand Corporation. A New Framework for Understanding and Countering China's Gray Zone Tactics. [Online]. 2565. Available from: https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_briefs/RBA500/RBA594-1/RAND_RBA594-1.pdf [26 สิงหาคม 2567].

Sean Lin and Henry Wu. Ma-Xi meeting outlet for de-escalating tensions: Academic Focus Taiwan-CNA English News. [Online]. 2567. Available from: <https://focustaiwan.tw/cross-strait/202404120008> [25 กรกฎาคม 2567].

Shreyas Reddy. China wants North Korea to denuclearize, continue as 'buffer' state: Pentagon. NK News [Online]. 2022. Available from: <https://www.nknews.org/2022/11/china-wants-north-korea-to-denuclearize-continue-as-buffer-state-pentagon/> [1 สิงหาคม 2567].

ThaiPBS. การทูตเศรษฐกิจเชิงรุก. [Online]. 2567. Available from: <http://policywatchthaipbs.or.th/policy/world-1> [2 สิงหาคม 2567].

Xinhua. Chinese Dream-Special Report. [Online]. 2017. Available from: <http://www.xinhuanet.com/english/special/chinesedream/index.htm> [20 กรกฎาคม 2567].

เอกสารอื่น ๆ

หาน จื้อเฉียง เอกอัครราชทูตจีน ประจำประเทศไทย. คำบรรยายพิเศษ ยุคใหม่ของความสัมพันธ์ไทย-จีน. สถาบันไทย-จีน มหาวิทยาลัยรังสิต, 25 พฤษภาคม 2567.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวศิริราณี แสนราช
ประวัติการศึกษา	– รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ) มหาวิทยาลัย นเรศวร – ศิลปศาสตรบัณฑิต (ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยนเรศวร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2539	นักการข่าว 3 กอง 10 สำนักข่าวกรองแห่งชาติ
พ.ศ. 2541	นักการข่าว 4 กอง 10 สำนักข่าวกรองแห่งชาติ
พ.ศ. 2544	นักการข่าว 5 กอง 10 สำนักข่าวกรองแห่งชาติ
พ.ศ. 2546	นักการข่าว 6ว กอง 10 สำนักข่าวกรองแห่งชาติ
พ.ศ. 2551	นักการข่าว 7ว สำนัก 7 สำนักข่าวกรองแห่งชาติ
พ.ศ. 2559-2562	อัครราชทูตที่ปรึกษา ณ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตัน สหรัฐอเมริกา
พ.ศ. 2563	นักการข่าวชำนาญการพิเศษ สำนัก 7 สำนักข่าวกรองแห่งชาติ
พ.ศ. 2565	นักการข่าวเชี่ยวชาญ กลุ่มงานที่ปรึกษา สำนักข่าวกรองแห่งชาติ
พ.ศ. 2565	รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการสำนัก 7 สำนักข่าวกรองแห่งชาติ
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสำนัก 7 สำนักข่าวกรองแห่งชาติ